

Annettu julkipanon jälkeen
17.2.2005

ASIA Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan vahvistaminen

VAHVISTETTAVAKSI SAATETTU PÄÄTÖS

Pohjois-Pohjanmaan liiton maakuntavaltuuston päätös 11.6.2003. Maakuntakaavalla on tarkoitus kumota voimassa oleva seutukaava.

Kaavan sisältö

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava on laadittu koko maakuntaa koskevaksi ja se käsittää kaikki maankäyttömuodot.

LAUSUNNOT

Puolustusministeriö, opetusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö sekä työministeriö ovat antaneet asiasta lausuntonsa. Lisäksi oikeusministeriölle, sisäasianministeriölle, valtiovarainministeriölle, kauppa- ja teollisuusministeriölle sekä sosiaali- ja terveysministeriölle on varattu tilaisuus lausunnon antamiseen.

Maakuntakaavasta on antanut lausuntonsa myös Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus.

Ministeriöiden lausunnot

Puolustusministeriö katsoo, että maakuntakaavassa kohdemerkinnällä (ep) merkityt Haapajärven Asevarikon käytössä olevat alueet (Vuorten ja Ritalan alueet) tulee muuttaa aluevarausmerkinnäksi (EP), koska merkintä ohjaa paremmin alueen lähituntuman yksityiskohtaisempaa kaavoitusta. Puolustusvoimien toiminnasta saattaa aiheutua amunnasta ja räjähdyksistä alueen ulkopuolelle meluhaittoja, jotka tulee kaavoituksessa ottaa huomioon valtioneuvoston asettamien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti.

Opetusministeriö yhtyy asiasta pyytämäänsä Museoviraston lausuntoon, jossa todetaan, että kaavaselostuksen maakunnan kulttuurihistoriallisesti merkittävistä kohteita koskeva kaavaselostuksen kuntakohtainen luettelo on tietyiltä osiltaan vanhentunut. Rakennetun kulttuuriympäristön inventointeja tulisi täydentää myös sotahistoriallisten kohteiden ja muiden historiallisen ajan kiinteiden muinaisjäännösten kuten kotitarveteollisuuteen ja uittoon liittyvien kohteiden osalta. Kaavaselostuksen

liitekarttaa tulisi selkiyttää niin, että kohteet ja alueet olisi mahdollista tunnistaa ja yksittäiset, kuntakaavoitukseen vaikuttavat kohteet kävisivät ilmi kartasta. Hyvä aloitus historiallisten kohteiden lisäarviointiin on maakunnan historiallisten tieyhteyksien osoittaminen maakuntakaavassa.

Kaavassa on otettu huomioon kiinteät muinaisjäännökset, jotka ovat myös ajan tasalla ja päivitetty. Muinaisjäännöksiä löydetään kuitenkin jatkuvasti lisää, joten Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa nyt huomioon otettu muinaisjäännöskanta vastaa kaavan valmistusajan ja siis tämän hetken tilannetta.

Muinaisjäännösmerkintöjen kohdalle kaavaselostuksen sivulle 59 tulee liittää Museoviraston suosituksen mukainen teksti: "Muinaismuistolain (259/63) rauhoittama kiinteä muinaisjäännös. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Aluetta koskevista toimenpiteistä ja suunnitelmista on kuultava Museovirastoa." Koska muinaisjäännöksiä koskevissa asioissa yhteysviranomaisena on Museovirasto, tulisi samalle sivulle liittää vielä sen yhteystiedot.

Maa- ja metsätalousministeriö vastustaa FINIBA-alueitten rinnastamista kaavaselostuksessa virallisiin suojeluohjelmiin ja -alueisiin. Selostuksesta ei ilmene, mikä näiden alueiden status on ja millaisia rajoituksia näille alueille voi muodostua suunnittelumääräyksen johdosta. FINIBA-alueet eivät kuulu maakuntakaavan sisältövaatimukseen eikä niillä ole mitään oikeusvaikutuksia, joten niitä myöskään ei tule merkitä kaavakarttaan. Alueet olisi tullut esittää esimerkiksi erillisenä teemakarttana, jolla ei ole samanlaisia oikeusvaikutuksia kuin kaavakartalla.

Maakuntakaavassa tulisi ottaa huomioon maankäyttö- ja rakennuslain 116 §:n 2 momentin tarkoittama tulvan, sortuman tai vyörymän vaaran välttäminen. Pohjois-Pohjanmaan oloissa tämä näkökulma tulisi olla korostuneesti esillä ohjattaessa yksityiskohtaisempaa maankäytön suunnittelua tulvaherkillä jokivarsilla. Maakuntakaavamääräys, jonka mukaan yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tulee määritellä tulvan aiheuttamat rajoitukset rakentamiselle, olisi hyvä antaa koko maakunnan alueella koskevana. Määräys on annettu nyt vain joillekin jokilaaksojen alueille. Alueellisen ympäristökeskuksen tulisi olla aktiivisesti mukana jo maakuntakaavan valmisteluvaiheessa siten, että ympäristökeskuksen koko asiantuntemus ja osaamis pääoma tulisi hyödynnettyä.

Työministeriön mukaan mahdollisuudet kattavien tietoliikenneyhteyksien tarvitseman infrastruktuurin rakentamiseen tulee varmistaa koko Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan alueella. Maakuntakaavassa on energiahuollon lähtökohtana keskitetty energian tuotanto, jossa turpeen osuus säilyy nykytasolla. Maakunnan kehittämisen, työvoimapolitiikan ja omavaraisuuden kannalta olisi kannatettavampana vaihtoehtona hajautettu malli, jossa turpeen, tuulivoiman ja energiapuun osuutta kasvatettaisiin. Tuulivoiman lisäämiseen on hyvät luontaiset mahdollisuudet Perämeren merialueella.

Pohjois-Pohjanmaa kuuluu kehitettävän alueen poikki kulkevaan malmipotentialiseen liuskekivivyyöhykkeeseen. Malmien etsintä- ja tutkimustoimintaan tulisi kiinnittää huomiota. Kaivostoiminnan alkutuotanto ja jalostus on työllisyyden kehittämiseksi ja jatkuvuudelle tärkeää.

Aluekeskuspainotteinen malli on ministeriön käsityksen mukaan parhain rakenne-malli, koska se mahdollistaa maakunnan tasapainoisen kehittämisen. Kansainväliset kehittämisvyöhykkeet Perämerenkaari ja Oulu-Arkangel kuuluvat mallin tavoitteisiin. Maakuntakaavan kokonaisrakennetta kehitettäessä tulisi naapurimaakuntien sekä Pohjanmaan että Lapin maakuntakaavat ja niissä aiemmin esitetyt kehittämis-tavoitteet ottaa huomioon tasapainoisesti nyt tekeillä olevaa Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavaa laadittaessa eri verkostojen muotoutumisen varmistamiseksi.

Liikenne- ja viestintäministeriön mukaan tievarausten osalta maakuntakaavan merkittävimpana muutoksena seutukaavaan nähden on lukuisten taajamien ohikul-kutievarausten poistaminen, mitä ministeriö pitää oikeana toimenpiteenä.

Kaavassa on osoitettu omalla merkinnällä (punaruskea väri) merkittävästi parannet-tavat tieosuudet, joilla tulee varautua huomattavaan tien tason parantamiseen. Mi-nisteriön mielestä kyseistä merkintää ei tulisi käyttää, sillä kartalla merkittävästi pa-rannettavan tien merkinnällä esitetyistä teistä osassa on kyse aikanaan toteutettavien toimenpiteiden kohdistamisesta pääosin tien nykyiselle sijaintipaikalle normaalina parantamisena. Näitä kaavassa esitetyjä teitä ovat kantatie 58 välillä Haapajärvi-Kärsämäki, seututie 800 Ylivieska-Piippola-Taivalkoski sekä edelliseen liittyvä seututie 794 Ojakylä-Pulkkila.

Kaavan tavoitteena on Raahe-Pulkkila-Iisalmi kantatien muuttaminen valtatieksi. Tiejakso Pulkkila-Iisalmi on osa Oulun ja Kuopion valtakunnanosaakeskusten välistä suorinta yhteyttä, mikä perustelisi sitä valtatieksi. Sen sijaan Raahe-Pulkkila välin muuttamiselle valtatieksi ei ole perusteita. Maantien 950 Kuusamo-Salla tieluokan nostamiseen seututiestä kantatieksi ei ole perusteita. Tämä maantie ei ole alueraken-teen eikä myöskään rajaliikenteen kannalta niin merkittävä, että sen tieluokan muut-taminen kantatieksi olisi perusteltua. Siten tie tulisi osoittaa maakuntakaavassa ny-kyisen toiminnallisen luokan mukaisesti seututienä. Kantatiet yhdistävät yleensä kaupunkitasoisia keskuksia tärkeimpiin liikennetarvesuuntiinsa ja täydentävät valta-tieverkkoa. Tällaisilla tarkoitetaan keskuksia, joilla on yli 15 000 asukkaan väestö-pohja.

Seututieyhteyden Ylivieska-Haapavesi-Pulkkila nostamiseen toiminnalliselta luo-kaltaan kantatieksi ei ole riittäviä perusteita. Väestöpohjan pienuus ja seudun ennes-tään tiheä päätieverkko eivät tue muutostarvetta. Kuusamo-Kortesalmi seututie 866 voidaan maakuntakaavassa osoittaa kantatievarauksena. Vaikka tieluokan muutta-miselle ei vielä tällä hetkellä ole riittäviä perusteita, kantatieksi muuttaminen voi tulla ajankohtaiseksi, kun Kuusamon rajanylityspaikka avataan kansainvälisenä ra-janylityspaikkana.

Liikenne- ja viestintäministeriö ei pidä tarpeellisena Yli-Ii-Kipinä yhdystien 8540 muuttamista seututieksi, sillä pitkämatkainen raskas liikenne kulkee pääosin nykyi-sellä seututiellä (mt 855) Pudasjärvi-Olhava. Yli-Iin tärkeimmät liikennetarvesuun-nat ovat jo luokaltaan seututeitä (mt 851 ja mt 849). Maaselkä-Kiuruvesi yhdystiellä 7693 ei ole seututien merkitystä, koska yhteys ei yhdistä kuntakeskuksia ja pääyhteys valtatieltä 4 Kiuruvedelle toimii valtatie 27 kautta.

Päätieverkon tienvarsirakentamista tulisi maakuntakaavassa rajoittaa haja-asutus-alueella suunnittelumääräyksin varsinkin silloin, kun maankäytön kehittämisalueiden sisään jää pääteitä. Tiehallinto on myös todennut saman asian.

Liikenne- ja viestintäministeriön mukaan maakuntakaavassa ei ole tarkoituksenmukaista esittää yksityiskohtaisia kulttuuri- ja rakennusperintökohteita kuten muun muassa rautatierakennuksia. Ratahallintokeskuksen kanssa ei ole neuvoteltu rautatiekohteiden ottamisesta maakuntakaavan liitteen luetteloon ja luettelo sisältää väärää tietoa ja yksipuolisia arvioita suojelutarpeista. Muun muassa Kuivaniemen Myllykankaan seisakkeen rakennukset on jo purettu. Samoin Oulun Tuiran rautatieasemaa ei ole ollut olemassa enää vuosiin. Lisäksi tarkempaa selvittelyä suojelutarpeiden osalta vaatisivat Utajärven rautatieasema, Haapajärven rautatieasema, Nivalan rautatieasema-alue, Komun asema, Haukiputaan rautatieasema, Kempeleen asema-alue, Tuomiojan asema, Kilpuan asema ja Sievin rautatieasema.

Valtakunnallisina suojelukohteina ei voida pitää esimerkiksi Iin rautatieasemaa ympäristöineen, Ylivieskan rautatieaseman aluetta ja Vihannin rautatieasemaa, vaan ne ovat paikallisia suojelukohteita. Suojeluliite tulisi poistaa maakuntakaavasta, koska se sisältää virheellistä tietoa ja se pitäisi päivittää tämän hetkistä tilannetta vastaavaksi. Lisäksi olisi kohtuullista, että suojelusta neuvoteltaisiin omistajan kanssa.

Rahjan sataman (Kalajoki) raideliikenteen yhteystarve-merkintää voidaan pitää tarpeellisenä, mikäli satamaan varaudutaan. Kaavamääräyksissä tulisi todeta, ettei asutusta tule sijoittaa ilman tarkempia selvityksiä ja esittämättä ongelman poistavia ratkaisuja sellaiselle radan vierialueelle, jossa tärinän ja melun vaikutus on ilmeinen. Lisäksi velvoitteet tulee asettaa rakentamisesta hyötyvälle osapuolelle.

Merenkululliset tavoitteet ja päämäärät on kaavassa otettu huomioon, mikä luo puitteet merenkulun väyläverkoston kehittämiseksi Perämeren osa-alueella. Tuulivoimatuotantoon varattujen alueiden toteutus tulee suunnitella merenkulkupiirin kanssa vesiliikenteen tarpeet ja turvallisuus huomioon ottaen.

Oulun lentoaseman aiheuttama melu on otettu huomioon ja maakuntakaavatasolla tulisi todeta myös sellaiset alueet, jotka tarkemmilla kaavatasoilla sijoittuvat melun kannalta ongelmallisesti. Kaavassa on laajoja luonnonsuojelualueita. Taajamien läheisyydessä tulisi tarkastella myös niin sanottuja hiljaisia alueita, joiden säilyttäminen tulisi kiinnittää huomiota.

Sosiaali- ja terveysministeriö on siirtänyt lausunnon antamisen **Oulun lääninhalitukselle**, joka katsoo, että kaavan terveydellisten vaikutusten arviointi ja tunnistaminen jää suhteellisen suppeaksi. Kaavassa on osoitettu seudullisia jätteenkäsittely-alueita, jotka perustuvat alueellisiin jättesuunnitelmiin. Vaikutusten arviointia terveydensuojelun näkökulmasta olisi voitu nostaa esille maakuntakaavan arviointiosan yhteydessä selkeämmin.

Muut lausunnot

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksella ei ole kaavasta huomautettavaa.

VALITUKSET

Maakuntavaltuuston päätöksestä ovat valittaneet:

- 1) Alli ja Jouni Mettovaara, Aila ja Timo Paasimaa sekä Kirsti ja Kalle Erkkilä, Kiiminki
- 2) Raili Arvola, Kiiminki sekä hänen 100 asiakirjoista ilmenevää asiakumppaniaan
- 3) Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry, Oulu
- 4) Luonto-Liiton Pohjois-Suomen piiri ry, Oulu
- 5) Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry, Oulu
- 6) Pauli Halonen, Oulu
- 7) Pertti Isokangas, Ylikiiminki sekä hänen 36 asiakirjoista ilmenevää asiakumppaniaan
- 8) Yli-Iin kunta
- 9) Pekka Rahikka, Oulunsalo

Valitusten sisältö

1) Alli ja Jouni Mettovaara asiakumppaneineen vaatii ensisijaisesti, että maakuntavaltuuston päätös kumotaan. Toissijaisesti valittajat vaativat ampumarata-alueen, ilmailukeskuksen ja siihen liittyvän kiitotien aluevarausten poistamista maakuntakaavasta. Kolmanneksi he vaativat, että maakuntakaavaan merkitty ilmailukeskus ja kiitotie poistetaan. Neljänneksi he vaativat, että kiitotien suuntaa muutetaan idän-lännen suunnasta.

Maakuntavaltuuston pöytäkirjan nähtävillä saattamisessa on menetelty virheellisesti ja rikottu asiaa koskevia lain määräyksiä. Pohjois-Pohjanmaan liitto oli kirjallisesti ilmoittanut, että pöytäkirja on nähtävillä muun muassa jäsenkuntien ilmoitustaululla 2.7.2003, mutta esimerkiksi Kiimingin kunnan ilmoitustaululla ei pöytäkirjaa ollut tuona päivänä eikä pöytäkirjaa tai muitakaan asiaa koskevia asiakirjoja löytynyt kunnanvirastosta. Lisäksi valittajille ei Kiimingin kunnan jäsenenä ole varattu tilaisuutta osallistua maakuntakaavan valmisteluun eikä esittää omia vaatimuksiaan, toivomuksiaan eikä ehdotuksiaan lukuun ottamatta muistutustaan, jota koskevan mahdollisuuden he ovat saaneet tietää sanomalehti uutisten ja tuttaviensa välityksellä. Koska valittajat asuvat ja heidän tilansa ovat maakuntakaavan alueella ja kaavan vaikutukset koskevat heidän etujaan ja oikeuksiaan, on kaavan valmistelussa rikottu maankäyttö- ja rakennuslain 1 luvun yleisiä säännöksiä sekä 6 §:n määräystä vuoro-vaikutuksesta ja kaavasta tiedottamisesta.

Valittajat asuvat Kiimingin kylässä omistamallaan tiloilla, jotka on valittu häiriöttömän ja rauhallisen ympäristön vuoksi taajamien ulkopuolelta. Omakotitalojen rakennuslupia myönnettäessä silloisessa seutukaavassa ei ollut merkintöjä eivätkä kunnan viranomaiset tienneet valittajien välittömässä läheisyydessä olevien maa-alueiden käyttämisestä maakuntakaavassa nyt merkittyyn tarkoitukseen. Maakuntakaavan uusi sisältö aiheuttaa valittajille oleellisen muutoksen verrattuna rakennusluvan myöntämisen aikaisiin olosuhteisiin sekä haittaa asumiselle ja asumisviihtyvyydelle. Ilmailukeskuksen yhteyteen merkitty ilmakiitotie ja kiitorata tulisivat noin 400 ja 800 metrin etäisyydelle valittajien asuinrakennuksista. Maakuntakaavan mukaisen toiminnan melu-, haju- ja pölyhaitoista aiheutuu valittajille maankäyttö- ja rakennuslain 28 § 4 momentin mukaista kohtuutonta asumis- ja terveyshaittaa. Maakuntakaavalla rikotaan lisäksi 28 §:n 3 momentin 1, 4, 6 ja 7 kohdan säännöksiä.

Ilmailukeskus ja kiitotie ovat tarpeettomia eivätkä ne sovellu maakuntakaavan alueelle sijoitettuna lainkaan Oulun talousalueen ja Pohjois-Suomen tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen. Julkisuudessa on esitetty väitteitä Hornet-tasoisesta sotilaskentästä, jota koskevat aiheet ovat epätarkoituksenmukaisia. Nykyiset sotilaskentät ovat sotilas- tai siviili-ilmailuun riittäviä. Kiitoradan pituudeksi kaavassa on merkitty 2100 metriä. Tämä tarkoittaa todellisuudessa huomattavasti raskaampaa käyttöä kuin mitä maakuntakaavassa on suunniteltu. Toimivan Ahmosuon kentän siirtämiseen uuteen paikkaan ei ole mitään perusteita. Valittajille aiheutuvaa melu-, haju-, ja pölyhaittaa voitaisiin kuitenkin vähentää huomattavasti, mikäli kiitotien suunta muutetaan itä-länsisuunnasta etelä-pohjoissuuntaan.

Uuden ampumaradan sijoittaminen tai entisen Oulun Hiukkavaaran ampumaradan siirtäminen maakuntakaavan osoittamalle alueelle ei ole perusteltua eikä tarpeellista. Ensisijaisesti tulisi tarkastella jo olevien esimerkiksi Kiimingin kunnan ja lähikuntien ampumaratojen riittävyttä. Ampumaradan perustaminen aiheuttaa valittajille kohtuutonta meluhaittaa sekä alueen luonnonrauhan järkkymistä ja menettämistä.

Moottoriurheilukeskuksen sijoittaminen maakuntakaavan alueelle on perusteetonta ja tarpeetonta. Hanke haittaa myös alueiden käytön ekologista kestävyttä sekä vesi- ja maa-ainesvarojen kestäväää käyttöä. Melu- ja pölyhaitat sekä pakokaasut ja riskit moottoreiden polttoaine-, öljy- ja muista päästöistä aiheuttavat kuormitusta ja vaaratilanteita alueen luonnonarvoille. Moottoriurheilukeskus, ilmailukeskus ja kiitotie huoltotiloineen vaativat kestäviä liikennejärjestelyjä, jotka vaikuttavat kielteisesti alkuperäiseen luonnon monimuotoisuuteen. Moottoriurheilukeskus on erityinen uhka alueen ympäristölle.

Valittajien tilojen ja asuinrakennusten läheisyydessä sijaitsee harvinaisen kirkasvetinen Haapalampi. Tämä ja muut maakuntakaavan alueen vesistöt kuormittuvat ja tuhoutuvat suunniteltujen hankkeiden aiheuttamien päästöjen ja lisääntyvien saasteiden seurauksena. Alueen suot ovat monipuolisen linnuston pesimäalueita. Oulun yliopistossa laaditun 21.7.2003 päivätyn muistion mukaan maakuntakaava-alueen suot ovat aapasoihin laskettavia, laajalti luonnontilaisia, maisemallisesti edustavia, ravinteisuudeltaan osittain keskiravinteisia eli mesotrofisia ja alueella on myös uhanalaisia kasvilajeja. Maakuntakaavassa on laiminlyöty maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen. Natura-alueiden reuna-alueen kasvistoa ja eläimistöä rikastuttavia alueita ei ole tutkittu eikä selvitetty luonnon monimuotoisuuden osalta.

Kiimingin kunnan pohjavedenottamo on noin 1,5 kilometrin päässä monitoimikeskuksesta. Maakuntakaavan alueelle suunnitellut raskaat uudet rakennelmat päästöineen ja riskeineen muodostavat merkittävän uhan alueen pohjavesien säilymiselle ja hyödyntämiselle. Siten kaavan keskeiset luonnon vesivaroja uhkaavat ratkaisut tulee poistaa maakuntakaavasta, jonka sisältö on maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n vastainen. Toteutuessaan kaava aiheuttaa valittajille kohtuutonta haittaa ja vahinkoa, minkä vuoksi kaava tulee kumota kokonaan tai muuttaa valittajien vaatimusten mukaisesti.

2) Raili Arvola asiakumppaneineen vastustaa Ylikiimingin Kokkolankankaan seudullista monitoimikeskuksen aluevarausta ja vaatii sen poistamista maakuntakaavasta. Lentokentän ja kiitotien kaavavaraus on poistettava. Aiottu toiminta aihe-

uttaa lentomelua, melua, ilmansaasteita ja liikennehaittoja sekä kiinteistöjen arvonalennusta. Alue kuuluu arvokkaaseen luonnontilaiseen pienvesien valuma-alueeseen. Lentomelun vaikutusta asukkaiden terveyteen ei ole tutkittu. Seutukavassa alue on merkitty tärkeäksi pohjavesialueeksi ja pohjavedenotto on 1,5 kilometrin etäisyydellä. Natura-alueita ja ala-asteen koulu on kahden kilometrin etäisyydellä sekä kiinteää asutusta on alle kilometrin etäisyydellä hankkeesta. Valittajat haluavat säilyttää asumisviihtyvyyden ja luonnon monimuotoisuuden alueella. Alue ei sovellu aiotulle käytölle. Suunniteltu toiminta on siirrettävä teollisuusalueiden yhteyteen tai jo muuten saastuneelle alueelle. Luonnonsuojelulain perusteella on otettava huomioon luonnonarvot ja luonnon monimuotoisuus.

3) Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry vaatii maakuntakaavan vahvistamatta jättämistä seuraavaksi 30 vuodeksi tarkoitetun turvetuotannon laajuuden ja sijoittumisen osalta. Maakuntakaava on tältä osin maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n vastainen. Lisäksi Ylikiimingin Kokkokankaalle sijoitettu seudullinen moottorieurheilukeskuksen aluevaraus tulee jättää vahvistamatta puutteellisten selvitysten takia.

Kaava ei toteuta valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden erityistavoitetta, joka edellyttää muun muassa turpeenottoalueiden varaamista ensisijaisesti jo ojitetuille soille, valuma-aluekohtaista vaikutustarkasteluja sekä suoluonnon monimuotoisuuden säilyttämistä. Lisäksi kaava on maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n sisältövaatimusten sekä 30 §:n 2 momentin vastainen osoittaessaan turvetuotantoalueita erityistä suojelua vaativan lajin pesimäreviirille, mikä on luonnonsuojelulain 47 §:n 2 momentin mukaan kiellettyä.

Turpeenkäytön taso on määritelty kestävämmäksi sekä maankäyttö- ja rakennuslain ja luonnonvarojen kestävään käyttöön velvoittavan alueidenkäyttötavoitteen vastaiseksi.

Turvevarauksia on maakuntakaavasta poistettava luonnonsuojelulain ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastaisina myös joiltakin jäljempänä erikseen nimityiltä soilta, joita koskeva luettelo on vain suuntaa antava, sillä kattavaa selvitystä Pohjois-Pohjanmaan soiden luonnonarvoista ei ole tehty eikä läheskään kaikkien varaussoiden nimiä ole tiedossa.

Vaatimustensa perusteluina luonnonsuojelupiiri esittää lisäksi muun muassa seuraavaa:

Ylimoitettu turvetuotanto on uhka aapasuoluonnolle ja siitä riippuvaiselle lajistolle. Turvetuotantoa koskeva vaihtoehtojen selvittäminen ja vertailu on ollut vain vertailulaskelmia erilaisista turpeenkäytön tasoista. Asiantuntijalausunnat johtivat luonnonbiologisen tiedon sivuuttamiseen. Sen seurauksena uusia turvetuotantoalueita varataan noin 20 000 hehtaaria pääosin ojittamattomilta soilta. Vaikutusten arviointia ei ole tehty kattavasti ja asianmukaisesti. Pohjois-Pohjanmaan käyttökelpoiset turvevarannot riittävät kaavan osoittamalla käyttötasolla noin vuosisadan.

Turpeen laajamittainen poltto estää järkevän alueellisen osallistumisen Suomen ilmastopolitiikan tavoitteiden toteutumiseen. Suunniteltu turvetuotanto vaarantaa vesiensuojelutavoitteet eikä vesiputedirektiivin velvoitteita ole kaavassa riittävästi otettu huomioon. Kaava-aineistosta ei käy selville, minkälaisen selvitysten perus-

teella vesistöjen katsotaan kestävän huomattavan turvekuormituksen lisäyksen. Turvetuotantoa ei ole haluttu rajoittaa edes vesi- ja rantaluonnon suojelun ja virkistyskäytön kannalta tärkeiden vesistöjen alueilla (lohen SAP-ohjelma sekä raakkuvesistöt). Pohja- ja pintavesien suojelua ei ole otettu kaavassa riittävästi huomioon. Turvetuotantovaraukset ovat ristiriidassa kyseisiä vesistöjä koskevien kaavamääräysten kanssa.

Kaava vaikuttaa luonnon monimuotoisuuteen heikentävästi. Laajoja ja yhtenäisiä luonnonalueita Pohjois-Pohjanmaalla ovat juuri luonnontilaisimmat ja laajimmat suoalueet, joiden merkitys etenkin suolinnustolle on korvaamaton. Maakuntakaavan turvetuotantoa koskeva suunnittelumääräys mahdollistaa turvetuotannon jatkamisen nykytasoisena. Nykyinen soidensuojelu ei riitä turvaamaan maakunnan erityisvasuulla olevaa aapasoiden suojelua, linnustonsuojelua eikä luonnon virkistyskäytön tarpeita. Maakuntakaavaan esitetyt turvevaraukset Oulujoen pohjoispuolella sijaitsevat pääosin luonnontilaisilla soilla ja etelämpänäkin niihin sisältyy lähes poikkeuksetta suon ojittamatta säilynyt ydinosa.

Erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikkojen rajoja ei ole lain edellyttämällä tavalla määritely, mitä ympäristöviranomaisten toimintaa ei voi pitää hyväksyttävänä. Ympäristöviranomaisella ei ole lupaa vetäytyä vastuustaan ja jättää päätöksentekoa ympäristölupavirastolle lupaprosessissa tehtäväksi. Uusien luonnontilaisten soiden käyttöönotto vaarantaa lajin kannan suotuisan suojelutason kehittymisen Pohjois-Pohjanmaalla. Ympäristöministeriön tulee ryhtyä toimenpiteisiin erityistä suojelua vaativan lajin elinmahdollisuuksien turvaamiseksi maakunnassa. Suunnittelumääräyksen mukainen monimuotoisuuden huomioonottaminen edellyttää Värkki-Kortesuon ja Lääväsuo-Kivisuon turvevarausten purkamista ja varausten poistamista myös kaavakartalta.

Kaavan mukainen turvetuotannon määrä ja toteutustapa rikkoo kestävän kehityksen ja nykyaikaisen ympäristönsuojelun periaatteita. Ainoa turpeenkäytön ekologisesti hyväksyttävä tavoite olisi ensivaiheessa sen käytön puolittaminen ja sen suuntaaminen metsätalouden kokonaan muuttamille soille ja suopelloille. Tällöinkin tulee huolehtia, että vesistökuormitus pienenee. Kaavassa esitetään turvetuotantoon soita, joiden turpeenottoalasta suurin osa on ojittamatta. Osa näistä muodostaa laajempia, yhtenäisiä ja etenkin monipuoliselle suolinnustolle merkittäviä luonnonalueita. Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa tällaisten alueiden pirstominen on kielletty. Kaikki nämä kokonaan tai suurimmaksi osaksi luonnontilaiset suot tulee poistaa kaavasta. Sama koskee myös pienempiä lähes luonnontilaisia soita, joiden nimiä ei kaikkia ole luonnonsuojelupiirin tiedossa, koska ne ovat liikesalaisuuksia.

Luonnonsuojelupiirin näkemyksen mukaan kaavakarttoihin on merkitty vain suurimmat suot (yli 150 ha). Turpeenostoon varattuja pikkusoiita, joista suurella osalla on erilaisia luontoarvoja, on moninkertainen määrä. Turvetuotantovarauksen oikeutusta on mahdoton arvioida, sillä pienistä soista ei ole edes nimiluetteloa. Pohjois-Pohjanmaan suoluonnon tilasta ja turvetuotannon sille aiheuttamasta uhasta tulee tehdä perusteellinen selvitys ja vasta tämän jälkeen on perusteita laatia muun muassa turvetuotantorajauksia.

Luontoarvojen perusteella Oulujoen pohjoispuolella Karahkalamminsuon turvetuotannon rajauksen eteläkärkeä on supistettava. Turvetuotantoalueen merkintä on poistettava myös Kuivaniemen Leväsuolta sekä Siuruanjoen valuma-alueen Jär-

visuolta ja Lapiosuolta, Pudasjärven Puolivälinsuo-Pieni Raatesuolta, Karhusuolta, Paratiisinsuo-Iso Kalliosuolta, Ukonsuo-Mustasuolta ja Iso-Pylkönsuolta. Varaus on poistettava myös Livojoen valuma-alueen Leppisuolta, Voilaminsuolta ja Vastasuolta, jotka kaikki sijaitsevat Pudasjärvellä. Myös Ruonasuolta, Värkkisuolta, Kortesuolta, Pilkkasuolta, Sääksisuo-Saukkosuolta, Makkarasuolta, Lääväsuolta, Kivisuolta, Jakosuolta ja Kupsussuolta tulee tämä merkintä poistaa. Edellä mainitut suot sijaitsevat kaikki Oulujoen pohjoispuolella.

Oulujoen eteläpuolella sijaitsevilta Siikajoen Onkinevalta, Lähdenevalta, Kurkinevalta, Heinänevalta sekä Pyhäjoen Kuohunevalta ja Kalajoen Juurikkanevalta tulee myös poistaa turvetuotantoalueen merkintä.

Seudullisen monitoimikeskuksen vaikutustarkastelu on koskenut moottoriurheilun vaikutuksia. Varsinainen hanke on kuitenkin laajennettu koskemaan moottoriurheilua, harrastusilmailua ja armeijan ilmailun tarpeita. Varaukselle ei ole riittäviä perusteita. Kiitoradat rakennettaisiin nykyisellään paljolti luonnontilassa oleville alueille. Luonnonarvoja ja kuivatuksen vesistövaikutuksia ei ole selvitetty. Alueen vedet laskevat Kiiminkijokeen, joka on suojeltu Natura 2000 -ohjelmassa. Vaikutusalueella on jo nyt runsaasti asutusta ja seutu on Oulun ympäristön väestön kasvua vastaanottavaa aluetta. Hankealue sijoittuu myös tärkeälle pohjavesialueelle. Pohjavedenotto on 1,5 kilometrin päässä suunnittelualueesta. Vaikutusalueella on runsaasti asutusta. Olemassa oleville asuinalueille ja niiden luonnontilaisiin lähiympäristöihin ei tule sijoittaa melua aiheuttavia ja ympäristöä voimakkaasti muokkaavia toimintoja. Aluevaraus on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteisen vastainen. Moottoriurheilun monitoimikeskus ei sovellu kaavassa varatulle alueelle ja varaus on siten jätettävä vahvistamatta.

4) Luonto-Liiton Pohjois-Suomen piiri ry vaatii turvetuotantoalueiden poistamista valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden sekä maankäyttö- ja rakennuslain kaavoille asettamien sisältövaatimusten vastaisina seuraavilta soilta: Leväsuo, Karahkalamminsuo, Ruonasuo, Virvikkosuon Natura-alueen eteläpuoliset suoalueet, Hirvisuon Natura-alueen pohjoispuolinen alue eli Peurasuo ja Loukasmaan länsipuolinen neva, Järvisuo, Värkkisuo-Korteso, Puolivälinsuo-Karhusuo, Kaakkuririmpi-Karhusuon pohjoispuolinen alue tai vähintään Leppisuo ja sen pohjoispuolinen neva, Paratiisinsuo-Iso Kalliosuo sekä Pieni Kalliosuo, Iso-Kinttaissuo-Kuikkasuon turvetuotantovarauksen alueelta Iso-Pylkönsuo, Jyskysuo-Parkkosuon turvetuotantovarauksen alueelta Jyskysuo ja Parkkosuo-Ämmänsuon suoalueet, Kärppäsuo, Ukonsuo eli Konttisuo, Vastasuo, Nälkösuo-Pitämisuo, Lääväsuo-Kivisuo, Jakosuo, Sääksisuo-Saukkosuo, Makkarasuo, Lähdeneva, Kurkineva, Heinäneva, Kuohunneva, Onkineva, Rimpineva ja Juurikkaneva. Pärjänsuo-Kiiskisuo ja Ruostesuo-Pilkkasuon turvetuotantoalueiden rajauksia pitäisi supistaa. Samoin tulisi supistaa Kuivaniemen koillisosassa sijaitsevan turvetuotantosoiden jälkikäytön kehittämisalueen varausta.

Koska maakuntaliitto ei ole selvittänyt edes pintapuolisesti suokohtaisesti turvetuotantoalueiden mahdollisia luontoarvoja, on alueidenkäyttötavoitteiden edellyttämä turvetuotannon ja suoluonnon monimuotoisuuden suojelun yhteensovittaminen turvetuotannolle esitetystä laajuudesta mahdotonta. Turpeenottoalueiden varaamisessa ei ole pystytty ottamaan huomioon erityisesti suoluonnon monimuotoisuuden säilyttämisen ja muiden ympäristönäkökohtien sekä taloudellisuuden asettamia vaatimuksia monimuotoisuuden säilyttämisen ja muiden ympäristönäkökohtien osalta. Erityi-

sen ongelmallista perustietojen puuttuminen on tilanteessa, jossa yksittäiset alueet ovat valtakunnallisestikin huomattavan laajoja ja ovat huomattavalta osin tähän asti säästyneet ihmistoiminnalta kuten esimerkiksi Muhoksen Lääväsuo-Kivisuo. Osa turvealueista on valtakunnallisesti laajoja ja osa arvokkaita aapasuoalueita ja ne pirstovat ekologisesti merkittäviä yhtenäisiä ja osin erämaaluonteisia luonnonalueita.

Kaava ei perustu maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n edellyttämiin riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Turvealueet sijoittuvat kaavassa laajassa mitassa keskimääräistä luonnontilaisimmille soille. Luontoarvojen selvittäminen on tehty ilman varsinaisia maastokäyntejä kartta- ja ilmakuvamateriaalin pohjalta. Selvitykset erilaisten tuotantovaihtoehtojen vaikutuksista suoluonnon monimuotoisuuteen on käsitelty yleistasolla. Selvitykseen kuuluu myös turvetuotantoalueiden ojitustilanteen arviointi. Turvetuotannon aluevarauksia on osoitettu sellaisille alueille, joissa soiden luonnonmukaisuus on huomattavasti korkeammalla tasolla kuin maakunnassa keskimäärin, mikä on ristiriidassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa. Esimerkiksi Livojoen ympäristössä valtaosa turvetuotantovarauksista on ohjattu soille, jotka ovat lähes ojittamattomia. On huomattava, että maakunnan länsiosassa edes soidensuojelualueilta ei ole helppoa löytää täysin luonnontilaisia soita, joten soiden luonnontilaisuutta on syytä käsitellä ja arvioida seudullisen suoluonnon tilaan nähden.

5) Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry vaatii Muhoksen ja Utajärven Lääväsuo-Kivisuon, Ylikiimingin Värkkisuon, Pudasjärven Livojoen Penikkasuon, Pudasjärven Livojoen Vastasuon ja Pudasjärven Paratiisinsuon turvetuotantoalueen merkintöjen vahvistamatta jättämistä.

Turvetuotantoalueet ovat valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastaisia ja ristiriidassa maakuntakaavan sisältövaatimusten kanssa. Kyseiset suot ovat lähes luonnontilaisia ja niillä tai niiden välittömässä läheisyydessä pesii valtakunnallisesti erittäin uhanalainen, erityisesti suojeltava laji, joka kuuluu myös Euroopan Unionin lintudirektiivin liitteen I mukaisiin lajeihin. Värkkisuo-Kortesuota, Lääväsuo-Kivisuota sekä eo-t-varaussoita, Penikkasuota ja Vastasuota, koskee luonnonsuojelulain 47 §:n kielto erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan hävittämisestä ja heikentämisestä.

Vaikka varsinaiset kyseisen lajin pesimäalueet on poistettu, maakuntaliitto ei ole esittänyt selvitystä olisiko soiden turvetuotantokäyttö ja tämän lajin pesimävaatimukset yhteensovitettavissa. Myöskään suokohtaisia selvityksiä ei ole tehty. Muhoksen ja Utajärven Lääväsuo-Kivisuo on tämän lajin kannalta merkittävä alue. Onnistunut pesintä edellyttää rauhallista pesimäsuota. Turvetuotantoon liittyvä voimakas ihmistoiminta pesän läheisyydessä on riski pesinnän onnistumiselle. Suurin häirintäuhka on Värkkisuolla, jossa 90 % suosta on kaavassa esitetty turvetuotantoon ja ulkopuolelle on esitetty vain tämän lajin pesäpaikka. On myös otettava huomioon, että monet nykyisin tätä lajia vailla olevat suot saattavat ympäristöolonsa vuoksi tulevaisuudessa soveltua lajin pesimäsuoksi. Kannan nykytilan ja kasvun turvaaminen edellyttää asuttujen ja potentiaalisten soiden suojelua.

Tästä erityisesti suojeltavasta lajista on tehty havaintoja Livojoen Penikkasuon läheisellä Vastasuolla ja Pudasjärven Paratiisinsuolla. Muun suolinnuston osalta on epävarmaa, voidaanko valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kannalta suo-

luonnon monimuotoisuuden erityinen huomioon ottaminen sekä tuotanto- ja suoje-lutarpeiden yhteensovittaminen tehdä ilman suokohtaisia selvityksiä. Pohjois-Pohjanmaalla on erityisvastuu aapasuoluonnosta sekä suolintulajeista, joihin kuuluu monia uhanalaisia ja erityissuojelua vaativia lintuja ja lisäksi niin sanottuja Suomen erityisvastuulajeja (EVA-lajit), joista osa pesii vain Suomessa.

Värkkisuo-Kortesuo, Lääväsuo-Kivisuo ja Jakosuo sijaitsevat välittömästi Natura 2000 -ohjelmassa suojellun soidensuojelualueen vieressä. Suot on merkitty maakun-takaavassa eo-t1-merkinnällä ja erityismääräyksen mukaan alueella on luonnon mo-nimuotoisuuteen liittyviä arvoja, jotka tulee ottaa huomioon hankkeen vaikutusarvi-oinnissa ja tuotantojärjestelyissä. Yhdistyksen näkemyksen mukaan määräyksellä pyritään siirtämään selvitysvelvoite muille, mikä on ympäristöministeriön valtakun-nallisten alueidenkäyttötavoitteiden soveltamisohjeiden vastaista. Mainittujen soi-den varaaminen turvetuotantoon pistoa arvokkaan luontokokonaisuuden.

6) Pauli Halonen vastustaa Muhoksen Jakosuo turvetuotantoalueen merkitsemistä maakuntakaavaan. Lisäksi valittaja esittää, että ympäristöministeriö tutustuisi asiaan paikan päällä.

Maakuntavaltuuston päätös on tehty virheellisessä järjestyksessä, sillä kokouksen osanottajille ei oltu annettu asian käsittelyn pohjaksi olemassa olevaa oleellista tie-toa, joka olisi vaikuttanut päätökseen. Kaavasta tehtyjä muistutuksia ei ole annettu tiedoksi kokouksen osanottajille. Turvesuo humusvesiä on mahdoton käsitellä hy-väksytyllä tavalla suon alavuuden sekä Viitaojan ja Sanginjoen läheisyyden vuoksi. Turvesuo aiheuttaa vuosikymmeniksi melu-, pöly- ja liikennehaittoja. Kiinteistöjen arvo alenee ja asuminen alueella vaikeutuu. YVA-selvityksissä vain minimoidaan haittavaikutuksia.

7) Pertti Isokangas asiakumppaneineen vastustaa Muhoksen Jakosuo turvetuo-tantoalumerkintää ja vaatii sen poistamista maakuntakaavasta. Valittajat ovat Laa-jin kylän vakituksia ja vapaa-ajan asukkaita Jakosuo välittömässä läheisyydessä ja vaikutuspiirissä.

Maakuntavaltuuston päätös on haitallinen ja epäoikeudenmukainen. Ympärivuoro-kautiset melu-, pöly- ja liikennehaitat vaikeuttavat asumista. Kiinteistöjen arvo ale-nee. Päätös on lisäksi perustuslain hengen vastainen, sillä vielä luonnontilassa oleva Jakosuo on alueen paras hillasuo ja suolla pesivät monet suolintulajit. Alavan suo-ja turvetuotantoalueen humusvesiä ei voida puhdistaa. Yläpuolella olevien turvesoi-den takia alueen vesistöjen kalakanta ja virkistyskäyttö kärsivät. Maakuntavaltuus-ton päätös on lisäksi tehty virheellisessä järjestyksessä, sillä kokouksen osanottajille ei oltu annettu käsittelyn pohjaksi käytettävissä olevaa oleellista tietoa, joka olisi voinut vaikuttaa tehtyyn päätökseen. Valittajien sekä muiden tekemät muistutukset eivät olleet päättäjien tiedossa, mikä olisi ollut kohtuullista.

8) Yli-Iin kunta vaatii, että Huiskan pohjavesialueen läheisyyteen sijoittuvien Iso-Kinttaissuo, Lapiosuo, Leväsuon ja Paskasuo turvetuotantoalueen merkintöjen vahvistamatta jättämisestä. Ympäristövaikutustarkastelu ei ole riittävä keino arvioida pohjavesialueen säilymistä. Maakuntakaava ohjeellisine merkintöineen antaa luvan myöntävälle viranomaiselle ennakkohyväksynnän toimenpiteeseen. Huiskanharjun pohjavesialueelle kunta on laatinut suojelusuunnitelman, jonka mukaan alueella ja

sen läheisyydessä on vältettävä uudistus- ja kunnostusojituksia sekä raskasta maanmuokkausta. Alueella on kunnan vedenottamo ja varavedenottamo.

Koska kunnan alueella on ollut ongelmia pohjaveden pinnan alhaisuuden vuoksi, tulisi vesiviranomaisen tutkia Huiskan pohjavesivarannon muodostuminen ja lähisoijen kuivatusten vaikutukset pohjaveden pintaan. Vapo Oy on saanut kielteisen päätöksen Iso-Kinttaissuon turvetuotantoalueen kuivatusvesien johtamiseksi Säynäjäojan kautta Siuruanjokeen. Yli-Iin kunta on mukana Siuruanjoen vedentilaprojektissa, jonka tarkoituksena on parantaa Siuruanjoen veden laatua ja muun muassa virkistyskäyttömahdollisuuksia. Lisäksi suunniteltu turvetuotanto vaikeuttaa pääosin yhteiskunnan varoilla toteutettua Siuruanjoen vedentilaprojektia.

9) **Pekka Rahikka** vaatii maakuntavaltuuston päätöksen kumoamista valituskirjelmästä tarkemmin ilmenevin perustein.

VASTINEET YM.

Pohjois-Pohjanmaan liitto on antanut vastineen lausuntojen ja valitusten johdosta.

Valittajat, lukuun ottamatta Luonto-Liiton Pohjois-Suomen Piiri ry:tä ja Pertti Isokangasta asiakumppaneineen, ovat antaneet vastaselityksen uudistaen valituksessa esittämänsä.

Alli ja Jouni Mettovaara asiakumppaneineen (1) vaatii lisäksi tilaisuuden varaamista uuden vastaselityksen antamiseen, mikäli Ylikiimingin monitoimikeskukseen myöhemmin suunnitellaan ampumarataa.

Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry:n (3) ja Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellisen yhdistys ry:n (5) yhteisen vastaselityksen liitteessä tuodaan lisäksi esiin erityisesti suojeltavan lajin esiintymiseen viittaavien merkkien ilmeneminen Pyhännän kunnan Kuohunnevalalla.

Raili Arvola asiakumppaneineen (2) vaatii lisäksi, että Ylikiimingin monitoimikeskuksen kiitotiet on rakennettava siten, että nousut ja laskut tapahtuvat kokonaan Ylikiimingin ilmatilassa. Hankevastaavan ja seutukuntien on maksettava monitoimikeskuksesta aiheutuvat haitat lähiseudun asukkailla, jos lentokenttä rakennetaan.

Pauli Halonen (6) katsoo lisäksi, ettei maakunnan asukkailla ole ollut tarpeeksi tietoa maakuntakaavan tekemisestä ja sen vaikutuksista ja että hyvä tapa olisi ollut tiedottaa asiasta ainakin niille, joita asiat läheisesti koskettavat kuten kunnallisessa toiminnassa tehdään.

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN PÄÄTÖS

Kannanotot ministeriöiden lausuntoihin

Puolustusministeriön lausunnon johdosta ympäristöministeriö toteaa, että aluevarauksiin rinnastettavia kohdemerkintöjä käytetään kaavan mittakaavaan nähden pienialaisia alueita osoitettaessa tai kun aluevarauksen ulottuvuudella ei ole ylikunnallista ohjaustarvetta tai kun maakuntakaavan muun sisällön kannalta aluevarauksen ulottuvuudella ei katsota olevan merkitystä.

Puolustusministeriö perustelee aluevarausmerkintää alueella tapahtuvan toiminnan meluhaitoilla. Kohdemerkintä kohdistuu lähinnä Haapajärven asevarikon varastoalueelle. Puolustusvoimien toiminta ulottuu kuitenkin laajemmalle alueelle, jolle on osoitettu suojelu- ja arvokkaita harjualueita. Melu- ja muut sellaiset vaikutukset, jotka aiheutuvat alueella tapahtuvasta toiminnasta, tullaan arvioimaan ja ottamaan huomioon yksityiskohtaisessa suunnittelussa ja vaadittavissa ympäristö- ja mahdollisissa muissa luvissa. Seuraavalla maakuntakaavakierroksella puolustusvoimien alueet on mahdollista ottaa huomioon kokonaisuutena.

Opetusministeriön hankkimassa Museoviraston lausunnossa esitettyjen kiinteitä muinaisjäänöksiä ja niihin kajoamista sekä Museoviraston kuulemista koskevien kaavaselostustekstin täydennysten ja lisäysten johdosta ympäristöministeriö toteaa, että Pohjois-Pohjanmaan liitto täydentäneen kaavaselostusta tältä osin.

Maa- ja metsätalousministeriön lausunnon johdosta ympäristöministeriö toteaa, että valtakunnallista FINIBA-kartoitusta ei voi rinnastaa virallisiin luonnonsuojelulain (1096/1996) 7 §:ssä ja 77 §:ssä tarkoitettuihin suojeluohjelmiin ja päätöksiin, jotka ovat ohjeena maakuntakaavaa laadittaessa. Kartoitusta voidaan pitää kuitenkin laaja-alaisena, luonnontieteellisenä, sellaisia linnustoalueita koskevana selvitysaineistona, joiden luonnonarvoihin maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisesti on maakuntakaavaa laadittaessa erityisesti kiinnitettävä huomiota.

Kartoituksen tietojen perusteella maakuntakaavassa ei ole osoitettu suojelualueiden aluevarausmerkintöjä, vaan arvokkaina lintualueina näiden alueiden erityisominaisuutta tarkoittavalla merkinnällä (luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue). Tällaisia alueita on yhteensä 11 kappaletta, joista kahdeksan on vesialuetta, kaksi suoaluetta ja yksi peltoalue. Näitä alueita koskee suunnittelumääräys, jonka mukaan tällaisen alueen maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa niin, että edistetään alueen monimuotoisuuden säilymistä. Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tulee lisäksi varmistaa, ettei suunniteltu maankäyttö vaaranna linnuston ja kasvien elinoloja. Käytetyllä merkinnällä ei ole suoria maanomistajiin kohdistuvia oikeusvaikutuksia. Alueen nykyinen käyttö ja sen jatkuminen on linnuston kannalta jopa toivottavaa.

Tulvan aiheuttamia rajoituksia rakentamiselle koskeva kaavamääräys on annettu vain joillekin jokilaaksojen alueille suurten jokien alueille, ei pienille jokivesistöille. Ympäristöministeriö edellyttää, että seuraavalla maakuntakaavakierroksella tulva-alueille rakentaminen otetaan huomioon koko maakuntakaava-alueella.

Työministeriön lausunnon johdosta ympäristöministeriö toteaa, että työministeriön esille ottamia asioita on käsitelty ja otettu huomioon maakuntakaavassa. Esimerkiksi energiahuollossa on esitetty perusteltuja ratkaisuja turpeen ja tuulivoiman osalta.

Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että merkittävästi parannettavan tien merkinnällä osoitetuissa teissä on osassa (kt 58 Haapajärvi-Kärsämäki, st 800 Ylivieska-Piippola-Taivalkoski, st 794 Ojakylä-Pulkkila) kyse normaalista tien parantamisesta, joten niissä ei tulisi käyttää kyseistä merkintää. Liikenne- ja viestintäministeriö kiinnittää huomiota myös eräisiin kaavassa esitettyihin tieluokkiin.

Kaavaselostuksen mukaan merkittävästi parannettavat tieosuudet ovat kohteita, joissa tulee varautua tien uus- tai laajennusinvestointeihin verrattavissa olevaan huomattavaan tien tason parantamiseen. Ympäristöministeriön maakuntakaavamerkintäoppaan mukaan

merkittävästi parannettavan tieosuuden merkintää käytetään esimerkiksi tasoliittymien muuttamisesta eritasoliittymiksi, tien linjauksen merkittävästä parantamisesta tai yksi-ajorataisen tien muuttamisesta kaksiajorataiseksi.

Kaavassa parannettavaksi esitetyt kohteet ovat tieosuuksia, joissa on kyse nykyisen tien tason huomattavasta parantamisesta. Kyseisistä teistä laadittujen alustavien suunnitelmien mukaan myös tien linjauksen muutokset ovat maakuntakaavan tarkkuus huomioon ottaen mahdollisia. Kyse ei siten ole pelkästään normaalista tien parantamisesta. Kun otetaan lisäksi huomioon maakuntakaavan luonne pitkän aikatahtäyksen suunnitelmana, ympäristöministeriö pitää kaavassa parannettavaksi esitettyjen tieosuuksien kohdalla käytettyä merkintää perusteltuna.

Kaavaselostuksessa esitetään nykyisen kantatien 88 Iisalmi-Pulkkila-Raahe muuttamista valtatieksi. Vahvistettavassa kaavakartassa ei ole kuitenkaan tehty eroa valta- ja kanta-ten välillä, vaan on noudatettu ympäristöministeriön merkintäasetuksen (342/2000) liitteen mukaisia merkintöjä ottaen huomioon Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan yleispiirteisyys. Koska kaavaselostus ei ole vahvistettava asiakirja, ei kaavaselostuksessa esitettyyn tieluokitukseen ole tässä yhteydessä syytä puuttua.

Kaavassa esitetään Itä-Lapin maakuntakaavan mukaisesti seututien 950 luokan muuttamista kantatieksi. Seututie 950 välittää liikennettä Kelloiselän rajanylityspaikalle ja yhdistää Sallan ja Rukan matkailukeskuksia. Sisäasianministeriö ja työministeriö ovat lausunnossaan Itä-Lapin maakuntakaavaehdotuksesta puoltaneet kyseisen tien luokan nostoa. On todennäköistä, että tien liikennemäärä ja merkitys tulee tulevaisuudessa kasvamaan huomattavasti. Kun otetaan huomioon maakuntakaavan luonne pitkän aikatahtäyksen suunnitelmana, ympäristöministeriö on Itä-Lapin maakuntakaavasta 26.10.2004 tekemässään päätöksessä vahvistanut maantien 950 luokan kantatieksi Itä-Lapin alueella. Samoin perusteiden ympäristöministeriö vahvistaa kaavassa esitetyn maantien 950 tieluokan muutoksen myös Pohjois-Pohjanmaan alueella.

Kaavassa yhdystie 8540 Yli-Ii-Kipinä on muutettu seututieksi. Yhdystie 8540 Yli-Ii-Kipinä yhdistää Ii:n ja Yli-Iin kuntakeskukset Pudasjärven suuntaan. Tie on luonteva jatko Ii:n ja Yli-Ii:n väliselle seututielle 851. Kun lisäksi tien varteen sijoittuva valtakunnallisesti merkittävän muinaismuistokohde omalta osaltaan lisää tien merkitystä, ympäristöministeriö pitää perusteltuna yhdystien 8540 Yli-Ii-Kipinä luokan muutosta seututieksi.

Liikenne- ja viestintäministeriö on lausunnossaan vastustanut myös seututien Ylivieska-Haapamäki-Pulkkila muuttamista kantatieksi ja yhdystien 7693 Maaselkä-Kiuruvesi muuttamista seututieksi. Näiltä osin ympäristöministeriö on jättänyt tieluokan muutokset vahvistamatta jäljempänä ilmenevillä perusteilla.

Liikenne- ja viestintäministeriö esittää, että päätieverkon tienvarsirakentamista tulisi maakuntakaavassa rajoittaa haja-asutusalueella suunnittelumääräyksiin. Tämän johdosta ympäristöministeriö toteaa, että suunnittelumääräyksillä tulee puuttua yleensä vain sellaisiin kysymyksiin, joilla on vähintään ylikunnallista merkitystä. Yleismääräystä haja-asutusluonteisen tienvarsirakentamisen rajoittamisesta ei ole yleensä perusteltua antaa, koska liittymälupien käsittely perustuu ennen kaikkea paikallisiin oloihin. Liikennemeluviyöhykkeen leveys ja olosuhteet vaihtelevat niin paljon, että yleisiä etäisyysmääräyksiä tiestä on kattavasti vaikea antaa. Maakuntakaavassa on pääteiden varren liikenne-

turvallisuutta ja liikenteen sujuvuutta pyritty parantamaan kevyen liikenteen väylien rakentamista koskevalla suunnittelumääräyksellä.

Kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita koskevan liikenne- ja viestintäministeriön huomautuksen johdosta ympäristöministeriö toteaa, että Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto on julkaissut vuonna 1993 kolmiosaisen Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita koskevan julkaisun. Tässä maakunnallisessa inventoinnissa on 1237 kohdetta ja näihin sisältyvät myös Museoviraston ja ympäristöministeriön julkaisuun Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt (Museovirasto 16/1993) kuuluvat alueet ja kohteet. Valtakunnalliset ja maakunnalliset kohteet on esitetty maakunnallisen inventoinnin mukaan jäsenneltynä luettelona maakuntakaavan selostuksen liitteessä 1, jota liikenne- ja viestintäministeriön huomautukset koskevat. Tämä liite ei ole suojelukohteiden luettelo eikä luettelon kohteita ole osoitettu maakuntakaavassa käyttötarkoitukseltaan suojelua tarkoittavalla aluevaraus- tai kohdemerkinnällä.

Maakuntakaavan selostuksen sivulla 53 todetaan, että luettelo sisältää myös tiedossa olevat puretut tai siirretyt kohteet. Kuivaniemen Myllykankaan seisakkeen rakennusten osalta luettelossa on maininta, että rakennukset on siirretty. Oulun Tuiran rautatieaseman osalta luettelossa on maininta, että rakennus on purettu.

Utajärven rautatieasema, Haapajärven rautatieasema, Nivalan rautatieasema-alue, Komun asema (Pyhäjärvi), Haukiputaan rautatieasema, Kempeleen asema-alue, Tuomiojan asema (Ruukki) ja Kilpuan asema (Oulainen) ovat maakunnan kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita.

Komon aseman ja Kilpuan aseman sijaintialueille ei ole maakuntakaavassa osoitettu mitään alueidenkäyttö- eikä muutakaan merkintää. Haapajärven rautatieasema ja Kempeleen asema-alue sijaitsevat maakuntakaavassa keskustatoiminnoille (C) osoitetuilla alueilla, jota koskevan merkinnän kuvauksessa todetaan, että alueella olevat tärkeät kulttuuriympäristöt ja -kohteet on esitetty kaavaselostuksessa. Keskustatoimintojen suunnittelumääräyksen mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja kaavoituksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota ydinkeskustan rajautumiseen muuhun taajamaan nähden, alueelle sijoittuvien toimintojen määrittelyyn, liikennejärjestelyihin sekä keskustaluonnon taajamakuvaan. Haukiputaan, Nivalan ja Utajärven rautatieasemat sijaitsevat maakuntakaavassa taajamatoiminnoille osoitetulla alueella (A-alueella), jota koskevan suunnittelumääräyksen mukaan alueiden käytön suunnittelussa ja rakentamisessa on varmistettava, että alueella sijaitsevien kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeiden kohteiden kulttuuri- ja luonnonperintöarvot säilyvät. Ruukin kunnassa sijaitseva Tuomiojan asema sijaitsee maakuntakaavassa kyläkeskusten alueeksi osoitetulla at-alueella.

Iin rautatieasema ympäristöineen, Sievin Asemakylä, Vihannin rautatieasema ja Ylivieskan rautatieaseman alue sisältyvät edellä mainittuun julkaisuun Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt ja on osoitettu maakuntakaavassa alueiden erityisominaisuuksia kuvaavalla merkinnällä kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti tärkeä alue. Merkintää koskevien suunnittelumääräysten mukaan alueiden suunnittelussa ja käytössä tulee edistää alueiden maisema-, kulttuuri- ja luonnonperintöarvojen säilymistä. Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa on otettava huomioon maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen kokonaisuudet ja ominaislaatu. Valtakunnallisesti arvokkaisiin kohteisiin merkittävästi vaikuttavissa

hankkeissa on varattava museoviranomaiselle tilaisuus antaa lausunto. Nämä kohteet sijaitsevat taajamatoimintojen alueella (A) lukuun ottamatta Ylivieskan rautatieaseman aluetta, joka sijaitsee keskustatoimintojen alueella (C). Taajama- ja keskustatoimintojen alueita koskevat edellä selostetut kaavamääräykset. Valtakunnallisia alueidenkäyttövoittoja koskevan päätöksen mukaan maakuntakaavassa on otettava huomioon valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriperintöalueet ja -kohteet.

Rautatieasemakohteiden suojelua ei toteuteta maakuntakaavalla eikä kaavaselostus liitteineen ole vahvistuva asiakirja. Säilyttämis- ja suojelukysymykset selvitetään pääsääntöisesti asemakaavoituksen yhteydessä.

Liikenne- ja viestintäministeriö esittää, että kaavamääräyksissä tulisi todeta, ettei asutusta tule sijoittaa ilman tarkempia selvityksiä sellaisille radan vierialueille, joilla tärinän ja melun vaikutus on ilmeinen. Tämän johdosta ympäristöministeriö toteaa, että asiaa on käsitelty kaavaselostuksessa. Radan vierialueiden melun ja tärinän vaikutus maankäytön suunnitteluun on yksityiskohtaisessa kaavoituksessa selvitettävä kysymys.

Niin sanottujen hiljaisten alueiden osalta ympäristöministeriö toteaa, että valtioneuvoston luonnon virkistyskäyttöä ja luontomatkailun kehittämistä koskevan periaatepäätöksen 13.2.2003 mukaan maakunnan liittojen toivotaan selvittävän luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kannalta merkittävimmät hiljaiset alueet ja niiden säilyttämisen ehdot. Hiljaisten alueiden suunnittelu ja esittäminen maakuntakaavassa on parhaillaan valtakunnallisesti selvitettävänä. Pohjois-Pohjanmaan liitto on ilmoituksensa mukaan harkitsemassa erillisen "äänimaisemaselvityksen" tekemistä muiden maakunnan liittojen alueelta saatujen kokemusten pohjalta. Selvitystä on mahdollista käyttää hyväksi seuraavaa maakuntakaavaa valmisteltaessa.

Oulun lääninhallitus on maakuntakaavasta antamassaan lausunnossa kiinnittänyt huomiota terveysvaikutusten arviointiin erityisesti jätevesien käsittelyn ja jätehuollon keskittymisen osalta. Ympäristöministeriö toteaa, että maakuntakaavan jätteidenkäsittelyalueet perustuvat Pohjois-Pohjanmaan alueelliseen jätesuunnitelmaan, jossa olisi pitänyt ottaa huomioon Oulun lääninhallituksen esittämät näkökohdat. Pohjois-Pohjanmaan liitto on vastineessa tuonut esille keskittämisen aiheuttamat kuljetukseen liittyvät ongelmat sekä korostanut jätteenkäsittelyn suuryksiköiden osalta vaikutusten arvioinnin merkittävyyttä.

Johtopäätöksenä ministeriöiden lausunnoista ympäristöministeriö katsoo, etteivät ministeriöiden kannat ole maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 4 momentin tarkoittamalla tavalla eriävät eikä tällaista tilannetta synny myöskään kaavan vahvistamispäätöstä tehtäessä. Asiaa ei siten ole tarpeen siirtää valtioneuvoston yleisistunnon ratkaistavaksi.

Lausumat valituksista

Tutkimatta jätetty valitus sekä vaatimukset

Maakuntavaltuuston hyväksymistä koskevaan maakuntavaltuuston pöytäkirjaan liitetyn laillisen valitusosoituksen mukaan valitusaika maakuntavaltuuston päätöksestä on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista, johon määräaikaan ei lueta mukaan tiedoksisaanti-päivää. Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 188 §:n 5 momentin ja kuntalain (365/1995) 85 §:n 1 momentin mukaan maakunnan liiton jäsenkuntien ja niiden jäsenten katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun pöytäkirja on tarkastamisen jälkeen asetettu

yleisesti nähtäväksi. Maakuntavaltuuston pöytäkirja on ollut yleisesti nähtävänä 2.7.2003 Pohjois-Pohjanmaan liiton virastossa. Tätä ennen pöytäkirjan nähtävillä olosta on ilmoitettu Pohjois-Pohjanmaan liiton viraston ilmoitustaululla 20.5.–2.7.2003 välisenä aikana olleella ilmoituksella ja pöytäkirjasta on lähetetty liiton jäsenkuntien kunnanhallituksille jäljennös. Valitus on tullut toimittaa ympäristöministeriölle sunnuntaipäivän vuoksi viimeistään maanantaina 4.8.2003. **Pekka Rahikan (9)** valitus on saapunut ympäristöministeriöön tiistaina 5.8.2003. Tämän vuoksi ympäristöministeriö jättää Rahikan valituksen myöhään saapuneena tutkimatta.

Alli ja Jouni Mettovaaran ja heidän asiakumppaneidensa (1) vaatimus tilaisuuden varaamisesta uuden vastaselityksen antamiseen, mikäli Ylikiimingin monitoimikeskukseen myöhemmin suunnitellaan ampumarataa, ympäristöministeriö jättää tämän maakuntakaavan vahvistamisasian yhteyteen kuulumattomana tutkimatta.

Raili Arvolan ja hänen asiakumppaneidensa (2) vaatimukset Ylikiimingin monitoimikeskuksen kiitoteitten rakentamisesta siten, että nousut ja laskut tapahtuvat kokonaan Ylikiimingin ilmatilassa, sekä lentokentän rakentamisesta aiheutuvan haitan korvaamisesta ympäristöministeriö jättää valitusajan päättymisen jälkeen tehtyinä tutkimatta.

Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry (3) vaatii ympäristöministeriötä viipymättä ryhtymään luonnonsuojelulain 47 §:n 3 momentin mukaisiin toimenpiteisiin erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikan rajojen määrittelemiseksi lajin elinmahdollisuuksien turvaamiseksi Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa. Ympäristöministeriö jättää vaatimuksen tämän maakuntakaavan vahvistamisasian yhteyteen kuulumattomana tutkimatta.

Menettelyvirheitä koskevat väitteet ja katselmuksen toimittamista koskeva vaatimus

Alli ja Jouni Mettovaara asiakumppaneineen (1) katsoo, että Pohjois-Pohjanmaan liiton maakuntavaltuuston 11.6.2003 pöytäkirjan nähtävillä pitämisessä on menetelty virheellisesti, koska valtuuston pöytäkirja ei ole ollut nähtävillä Kiimingin kunnan ilmoitustaululla. Lisäksi he katsovat, ettei heille ole varattu tilaisuutta osallistua kaavan valmisteluun.

Maakuntakaavan hyväksymistä koskevan maakuntavaltuuston pöytäkirjan nähtävänä pitämiseen sovelletaan kuntalain (365/1995), 63 §:n, 64 §:n, 81 §:n 1 momentin ja 85 §:n 1 momentin säännöksiä. Maakuntavaltuuston pöytäkirja valitusosoituksineen on tarkastamisen jälkeen pidettävä yleisesti nähtävänä ja nähtävänä pitämisen ajankohdasta sekä paikasta on ilmoitettava ennakolta. Ennen pöytäkirjan nähtävänä pitämistä siitä on lähetettävä jokaisen jäsenkunnan kunnanhallitukselle jäljennös. Jäsenkuntien ja niiden jäsenten katsotaan saaneen pöytäkirjassa mainitusta päätöksestä tiedon sinä päivänä, jona pöytäkirja on asetettu nähtäväksi. Maakunnan liitolla on siten velvollisuus pitää pöytäkirja yleisesti nähtävänä. Maakunnan liiton jäsenkunnille ei sen sijaan ole asetettu vastaavaa velvollisuutta.

Pohjois-Pohjanmaan liitto on lähettänyt tarkastetun 11.6.2003 pidetyn maakuntavaltuuston kokouksen pöytäkirjan maakunnan liiton jäsenkunnille 23.6.2003 ja ilmoittanut lähetekirjeessään, että maakuntavaltuuston pöytäkirja pidetään yleisesti nähtävänä 2.7.2003 Pohjois-Pohjanmaan liiton virastossa sen aukioloaikana ja jäsenkuntien ilmoitustauluilla. Lähetekirjeen maininta pöytäkirjan yleisesti nähtävänä pitämisestä jäsen-

kuntien ilmoitustauluilla, vaikka jäsenkunnilla ei tällaista velvollisuutta ole, on sinänsä voinut aiheuttaa epäselvyyttä nähtävillä pitämisen menettelyn suhteen.

Pöytäkirja valitusosoituksineen on ollut yleisesti nähtävänä Pohjois-Pohjanmaan liiton virastossa 2.7.2003. Tätä ennen pöytäkirjan nähtävillä olosta on ilmoitettu Pohjois-Pohjanmaan liiton viraston ilmoitustaululla 20.5.–2.7.2003 välisenä aikana olleella ilmoituksella. Näin ollen maakuntavaltuuston pöytäkirjan nähtävillä pitämisessä ei ole tapahtunut menettelyvirhettä, vaikka pöytäkirja ei ole ollut Kiimingin kunnassa yleisesti nähtävänä.

Saadun selvityksen mukaan ainakin Alli Mettovaara on ollut yhteydessä valitusaikeistaan Pohjois-Pohjanmaan liittoon jo ennen valtuuston pöytäkirjan nähtävälle asettamista. Hänelle on myös lähetetty asiasta kirjallinen ilmoitus ja hän on hakenut pöytäkirjanotteen liiton virastosta 2.7.2003. Valtuuston pöytäkirja on Pohjois-Pohjanmaan liitolta saadun tiedon mukaan ollut tutustumista varten saatavilla vielä myöhemmin saman päivän aikana 2.7.2003 myös Kiimingin kunnan virastossa. Valtuuston pöytäkirjan yleisesti nähtävänä pitämisellä valitusosoituksineen valtuuston päätös saatetaan jäsenkuntien jäsenten tiedoksi, millä on ratkaiseva merkitys valitusajan alkamisen kannalta. Alli Mettovaaralla ja hänen asiakumppaneillaan on katsottava olleen riittävät ja oikea-aikaiset tiedot valitusajan alkamisesta maakuntavaltuuston päätöksestä.

Maankäyttö- ja rakennuslain 6 §:n mukaan kaavaa valmisteltaessa on oltava vuorovaikutuksessa niiden henkilöiden ja yhteisöjen kanssa, joiden oloihin tai etuihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Kaavaa valmistelevien viranomaisten on tiedotettava kaavoituksesta sillä tavoin, että niillä, joita asia koskee, on mahdollisuus seurata kaavoitusta ja vaikuttaa siihen. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja -asetuksessa (895/1999) on asiasta yksityiskohtaisemmat säännökset. Vuorovaikutuksesta kaavaa valmisteltaessa säädetään maankäyttö- ja rakennuslain 62 §:ssä, jonka mukaan suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehdoista kaavaa valmisteltaessa tulee tiedottaa niin, että muun muassa alueen maanomistajilla ja niillä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa (osallinen), on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 30 §:n mukaan tämä tilaisuuden varaaminen voidaan tehdä asettamalla valmisteluaineisto nähtävälle ja varaamalla tilaisuus esittää mielipidettä määrääjässä kirjallisesti tai suullisesti taikka erityisessä kaavaa koskevassa tilaisuudessa taikka muulla sopivaksi katsottavalla tavalla. Tilaisuuden varaamisesta tiedotetaan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa todetulla tavalla. Asiasta on ilmoitettava niin kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan, jollei muuta tiedottamistapaa pidetä asian laatu huomioon ottaen sopivana. Ilmoitus on kuitenkin julkaistava myös vähintään yhdessä paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Maankäyttö- ja rakennuslain 63 §:n mukaan kaavaa laadittaessa on riittävän aikaisessa vaiheessa laadittava kaavan tarkoitukseen ja merkitykseen nähden tarpeellinen suunnitelma osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyistä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista. Kaavoituksen vireille tuloista on ilmoitettava sillä tavoin, että osallisilla on mahdollisuus saada tietoja kaavoituksen lähtökohdista ja osallistumis- ja arviointimenettelystä. Ilmoittamisessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä tilaisuuden varaamisesta mielipiteen esittämiseen kaavaa valmisteltaessa säädetään.

Maankäyttö- ja rakennuslain 65 §:n mukaan kaavaehdotus on asetettava julkisesti nähtävälle. Kunnan jäsenille ja osallisille on varattava tilaisuus esittää mielipiteensä asiasta (muistutus). Mitä tältä osin säädetään kunnasta, koskee maakuntakaavan osalta maa-

kunnan liittoa. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 12 §:n mukaan maakuntakaavaehdotus on pidettävä kaava-alueen kunnissa julkisesti nähtävänä vähintään 30 päivän ajan. Asianomaisten kuntien jäsenillä ja osallisilla on oikeus tehdä muistutus kaavaehdotuksesta. Asiasta on ilmoitettava niin kuin kunnalliset ilmoitukset asianomaisissa kunnissa julkaistaan, jollei asian merkitys edellytä laajempaa tiedottamista.

Maakuntakaavan vireille tulosta on ilmoitettu 17.2.2000. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma, kaavan tavoitteet ja alueidenkäytön periaatteet ovat olleet julkisesti nähtävillä 21.2.–24.3.2000 välisenä aikana. Maakuntakaavaluonnos on ollut julkisesti nähtävillä 8.12.2001–31.1.2002 välisenä aikana. Maakuntakaavaehdotus on ollut julkisesti nähtävillä 8.1.–10.2.2003 välisenä aikana. Maakuntakaavaehdotukseen tehtyjen muutosten johdosta maakuntakaavaehdotus on ollut uudelleen julkisesti nähtävillä 25.3.–25.4.2003 välisenä aikana. Nähtävillä olosta on kussakin vaiheessa ilmoitettu jäsenkuntien julkisten kuulutusten ilmoitustaululla sekä maakunnan alueella yleisesti leviävissä sanomalehdissä. Samalla on ilmoitettu mahdollisuudesta esittää mielipiteensä asiasta. Lisäksi asiasta on koko kaavoituksen vireilläoloajan tiedotettu monipuolisesti myös muulla tavoin. Maakuntakaavasta on järjestetty neljä kaikille avointa tilaisuutta, joista on ilmoitettu sanomalehdissä. Kaava on ollut myös liiton internet-sivuilla tutustuttavana ja kommentoitavana vuoden 2002 alusta alkaen. Vuorovaikutuksessa ja kaavoituksesta tiedottamisessa on noudatettu asianomaisia maankäyttö- ja rakennuslain säännöksiä ja mahdollistettu sen eri vaiheissa monipuolinen osallistuminen niin maaomistajille kuin muillekin osallisille.

Pauli Halonen (6), joka vastustaa Muhoksen Jakosuon turvetuotantoalueen merkitsemistä maakuntakaavaan, esittää, että ympäristöministeriö tutustuisi asiaan paikan päällä. Ympäristöministeriö hylkää vaatimuksen, koska katselmuksen toimittaminen paikan päällä ei asian selvittämiseksi ole tarpeen.

Halosen väitteen osalta, jonka mukaan maakunnan asukkailla ei ole ollut tarpeeksi tietoa maakuntakaavan tekemisestä ja sen vaikutuksista ja että asiasta olisi tullut tiedottaa ainakin niille, joita asiat läheisesti koskettavat kuten kunnallisessa toiminnassa tehdään, ympäristöministeriö viittaa edellä **Alli ja Jouni Mettovaaran ja heidän asiakumpaneidensa (1)** esittämän osallistumista ja vuorovaikutusta koskevan menettelyvirheen osalta lausuttuun. Lisäksi ympäristöministeriö toteaa, että maakuntakaavan valmistelun yhteydessä tehdystä vaikutustarkastelusta laadittu raportti on ollut osallisten saatavilla tutustumista varten muun valmisteluaineiston ohella maankäyttö- ja rakennuslaissa sekä -asetuksessa säädetyllä tavalla.

Pauli Halonen (6) sekä Pertti Isokangas (7) katsovat, että maakuntavaltuuston päätös on tehty virheellisessä järjestyksessä, koska maakuntavaltuuston kokouksen osanottajille ei ole annettu asian käsittelyn pohjaksi olemassa olevaa oleellista tietoa, joka olisi vaikuttanut päätökseen. Maakuntakaavaehdotuksesta tehtyjä muistutuksia ei myöskään ole annettu maakuntavaltuuston kokouksen osanottajille tiedoksi.

Maakuntavaltuustolle on kokousaineistona jaettu kaavaehdotuksen sekä merkintöjen ja määräysten lisäksi kaavaselostus sekä maakuntakaavan vaikutustarkasteluja koskeva raportti, johon on sisällytetty tiivistelmä kaikista kaavan valmistelun eri vaiheissa esitetyistä mielipiteistä ja muistutuksista ja joka on jaettu valtuutetuille ennen maakuntavaltuuston kokousta. Tiivistelmästä käy riittävässä määrin ilmi osallisten esittämät päätöksenteon kannalta oleelliset näkökohdat. Valtuutetuilla on ollut mahdollisuus halutessaan oma-aloitteisesti tutustua mielipiteisiin, muistutuksiin ja lausuntoihin sekä muihin val-

mistelusiakirjoihin yksityiskohtaisemminkin. Lisäksi saadun selvityksen mukaan Halonen on maakuntavaltuuston kokouksessa valtuutettuna käyttänyt puheenvuoron, jossa hän on seikkaperäisesti karttamateriaalina apuna käyttäen selostanut Jakosuon mahdollisesta turvetuotannosta aiheutuvia haittoja. Valtuutetuilla on katsottava olleen riittävät tiedot päätöksentekoa varten eikä valtuuston päätös tältä osin ole myöskään ympäristövastuuta koskevan perustuslain 20 §:n tai muutoinkaan perustuslain hengen vastainen.

Maakuntakaavaa valmisteltaessa ei vuorovaikutuksen ja osallistumisen, päätöksentekoon liittyvän menettelyn sekä päätöksestä tiedottamisen osalta ole tapahtunut menettelyvirhettä. Ympäristöministeriö hylkää menettelyvirheitä koskevat väitteet (valitukset 1, 6 ja 7).

Kohdemerkintä em (valitukset 1, 2 ja 3)

Kaavassa osoitetaan seudullinen moottoriurheilukeskus Ylikiimingin Kokkokankaalle kohdemerkinnällä (em). Merkinnän kuvauksen mukaan sillä osoitetaan seudullista moottoriurheilun ja harrasteilmailun monitoimikeskusta.

Seudullisen moottoriurheilukeskuksen suunnittelu on aloitettu usean kunnan yhteisenä projektina vuonna 2001. Kaavassa esitetty varaus perustuu vaihtoehtoja käsittelevään sijoituspaikkaselvitykseen, joka valmistui vuonna 2002 (Oulunseutu Sarja No: 15. Selvitys seudullisen moottoriurheilukeskuksen sijoituspaikasta). Siinä on moottoriurheilun ja harrasteilmailun lisäksi selvitetty myös muita toimintoja, jotka voisivat sijoittua rakennettavan moottoriurheilukeskuksen yhteyteen. Selvityksessä on esitetty alustavasti myös hankkeen vaikutukset. Vaihtoehtojen vertailun perusteella sijaintipaikkaselvityksessä päädyttiin esittämään seudullisen moottoriurheilukeskuksen sijoituspaikaksi Ylikiimingin Kokkokangasta. Kokkokangas oli sijoituspaikkavaihtoehtoista ainoa, johon myös ilmailutoiminta voi sijoittua.

Vuoden 2003 alussa käynnistyi Oulun seudun kuntien muodostaman ohjausryhmän koordinoimana monitoimikeskuksen yleissuunnitelman ja osayleiskaavan laatiminen. Kokkokankaan monitoimikeskuksen suunnitteluun liittyvässä lähtökohtia ja tavoitteita käsittelevässä raportissa (15.4.2003) on esitetty alueen rakennetun ja luonnonympäristön nykytilanne.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) perusteella ympäristöministeriö päätti 21.11.2003, että Ylikiimingin monitoimikeskushankkeeseen on sovellettava ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Arviointimenettelyssä on selvitetty edelleen hankkeen vaihtoehtoja, yksityiskohtia ja vaikutuksia. Hankkeen arviointiselostus on valmistunut 16.11.2004. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus yhteysviranomaisena asetti ympäristövaikutusten arviointiselostuksen nähtäville ja pyysi tarvittavat lausunnot ja mielipiteet, jotka ympäristöministeriö on hankkinut käyttöönsä. Yhteysviranomaisen tulee antamaan arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä lausuntonsa 31.3.2005 mennessä.

Oulun seudun yleistilanteeseen nähden asutus on kaavaan merkityn moottoriurheilukeskuksen lähetyvillä harvaa. Moottoriurheilutoimintojen keskittäminen ja suunnitteleminen alun pitäen ympäristöhaitat huomioon ottaen merkitsee sitä, että moottoriurheilusta aiheutuvat haitat kokonaisuudessaan vähenevät.

Kaavassa käytetyn merkinnän yleispiirteisyydestä johtuen sillä ei ratkaista moottoriurheilukeskuksen alueellista laajuutta, kiitotien pituutta, sen suuntaa ja sijoitusta eikä moottoriurheilukeskukseen tulevien toimintojen laatua tai määrää yksityiskohtaisesti. Meluvaikutuksia arvioitaessa on otettava huomioon, että kaavamerkintä ei kata meluntorjunnallisesti vaikeita toimintoja kuten sotilasilmailua ja ammuntaa. Tämän vuoksi kaavaa hyväksyessä käytettävissä olleita sijaintipaikkaselvitystä ja Kokkokankaan monitoimikeskuksen suunnitteluun liittyvää lähtökohtia ja tavoitteita käsittelevää aineistoa voidaan pitää riittävinä perusteina käytetylle kaavamerkinnälle. Hankkeen suunnitelmat tarkentuvat vielä meneillään olevassa ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä ja alueen osayleiskaavan laadinnan yhteydessä.

Kokkokankaan alueen pohjoispuolella noin yhden kilometrin etäisyydellä on pohjavesialue. Pohjavesivarojen pilaaminen on ympäristösuojelulain (86/2000) 8 §:n nojalla kielletty ja se on otettava huomioon toimintojen yksityiskohtaisessa sijoittelussa. Ympäristövaikutusten arviointiselostuksen perusteella hankkeen vaikutukset vesiolosuhteisiin eivät ole merkittäviä tällä alueella.

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksen mukaan hanke ei heikennä merkittävästi lähellä olevien Natura 2000 -alueiden perusteina olevia luonnonarvoja. Asiaa on tarkasteltu alustavasti myös moottoriurheilukeskuksen sijaintipaikkaselvityksessä.

Maa-ainesvaroja on maakuntakaavassa tarkasteltu seudullisesti. Sen perusteella voidaan todeta, ettei tämä hanke vaaranna maa-ainesvarojen riittävyyttä.

Maakuntakaava ei mahdollista sotilasilmailuun käytettävän kentän toteuttamista alueelle. Arviointiselostuksessa esitetyssä suunnitelmassa pääkiitotien pituudeksi on esitetty 1200 metriä. Arviointiselostuksen mukaan kentän melualueelle ei sijoitu Alli ja Jouni Mettovaaran, Raili Arvolan, heidän asiakumppaneidensa eikä myöskään muita asuntoja. Alueella ei tehtyjen selvitysten mukaan ole erityistä merkitystä maiseman, luonnonvarojen ja kulttuuriperinnön vaalimisen tai virkistyskäytön kannalta. Maakuntakaava täyttää moottoriurheilukeskuksen varauksen osalta ekologisen kestävyuden vaatimukset.

Kun lisäksi moottoriurheilukeskuksen toteuttaminen edellyttää yksityiskohtaisempaa suunnittelua sekä ympäristö- ja muita lupia, joiden yhteydessä mahdollinen haitta ja siitä aiheutuvat korvaukset selvitetään vielä yksityiskohtaisesti, niin ei voida katsoa, että valittajille aiheutuisi maakuntakaavasta maankäyttö- rakennuslain 28 §:n mukaista kohutonta haittaa.

Edellä esitetyn perusteella ympäristöministeriö katsoo, ettei maakuntakaava ole Ylikiimingin Kokkokankaalle esitetyn seudullisen moottoriurheilukeskuksen osalta lainvastainen ja hylkää valitukset tältä osin (1–3).

Turvetuotanto (valitukset 3, 4, 5, 6, 7 ja 8)

Turvetuotannon laajuus

Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry (3) vaatii maakuntakaavan vahvistamatta jättämistä muun ohella sillä perusteella, että turpeenkäytön taso on määritelty kestävämmäksi, mistä syystä maakuntakaava on sekä maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n että luonnonvarojen kestävään käyttöön velvoittavan valtakunnallisen alueidenkäyttötavoit-

teen vastainen. Valittajan mukaan myös turpeen laajamittainen poltto estää järkevän alueellisen osallistumisen Suomen ilmastopoliittikan tavoitteiden toteutumiseen.

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan on maakuntakaavaa laadittaessa kiinnitettävä erityistä huomiota muun muassa alueiden käytön ekologiseen kestävyYTEEN, ympäristön ja talouden kannalta kestäviin teknisen huollon järjestelyihin, vesi- ja maa-ainesarvojen kestäväan käyttöön, maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin sekä maiseman ja luonnonarvojen vaalimiseen. Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n mukaan maakunnan suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteutumista. Valtioneuvoston 30.11.2000 tekemän päätöksen mukaisten valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueidenkäytössä turvataan energiahuollon valtakunnalliset tarpeet ja edistetään uusiutuvien energialähteiden hyödyntämismahdollisuuksia. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan maakuntakaavoituksessa on otettava huomioon turvetuotantoon soveltuvat suot ja sovitettava yhteen tuotanto- ja suojelutarpeet. Tämän lisäksi valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sisältävät myös muita turvetuotannon suunnittelussa huomioon otettavia tavoitteita.

Maakuntakaavassa turvetuotantoalueet on osoitettu eo-t-osa-aluemerkinnällä. Maakuntakaavaselostuksen mukaan tuotantoalueet on mitoitettu siten, että niiden käyttöönotto mahdollistaa turvetuotannon jatkumisen nykyisellä tasolla noin vuoteen 2030 saakka.

Maakuntakaavassa turvetuotantoon osoitettavia alueita tulee varata siinä laajuudessa kuin energiahuollon valtakunnalliset tarpeet ja sen tulevaa kehitystä koskevat arviot edellyttävät. Valtakunnallisen energiapolitiikan suuntaviivat on määritelty valtioneuvoston eduskunnalle 3.6.1997 antamassa energiapoliittisessa selonteossa, jota on myöhemmin täsmennetty ja täydennetty valtioneuvoston 15.3. 2001 hyväksymässä ilmastopoliittisessa selonteossa. Näiden asiakirjojen mukaan turvetuotannolla tulee edelleenkin olemaan merkittävä asema Suomen energiahuollossa, johon myös maakuntakaavoituksessa on varauduttava. Mainitut asiakirjat eivät anna perusteita sen laajuiseen turvetuotannon supistamiseen, jota valittaja esittää.

Pohjois-Pohjanmaan liiton teettämän turvetuotannon tarveselvityksen (Selvitys turvevarojen energiakäytöstä v. 2000–2030, Oulu 2003) ja muun muassa Geologiselta tutkimuskeskukselta maakuntakaavan laadintaa varten kootun aineiston perusteella on arvioitu, että Pohjois-Pohjanmaan teollisesti tuotantokelpoiset turvevarat riittävät nykytason turvetuotantoon noin 200 vuotta. Valittaja on Pohjois-Pohjanmaan liiton valituksista antamaan vastineeseen antamassaan vastaselityksessä todennut, että tämä arvio perustuu väärinkäsitykseen ja että Geologinen tutkimuskeskus on osin keinotekoisin laskelmin saanut kaksinkertaistettua maakunnan tuotantokelpoisen turvealan muun muassa lukeamalla myös suojeluohjelmiin sisältyvät suot teknisesti käyttökelpoisiin soihin. Geologiselta tutkimuskeskukselta maakuntakaavan vahvistusvaiheessa saadun selvityksen mukaan kulloinkin suoritettavissa turvevara-arvioissa otetaan huomioon arviointiajankohdan mukainen turvetuotantotekniikka, joka nyttemmin mahdollistaa turvetuotannon myös aiempaa pienialaisemmilta ja turvekerrostumiltaan aiempaa ohuemmilta soilta. Suojeltavat suot on Geologian tutkimuskeskuksen arvioissa huomioitu siten, että teknisesti käyttökelpoisia turvevaroja koskevissa laskelmissa on turvekerrostumaltaan yli 1,5 metriä syvien soiden kunta- ja maakuntakohtaisista pinta-aloista vähennetty 20 %.

Kun lisäksi otetaan huomioon turvetuotannon paikallisesti suuri työllistävä merkitys ja käytöstä poistuvien turvesoiden erilaiset, myös bioenergian tuotantoon soveltuvat käyt-

tömuodot, ympäristöministeriö katsoo, että varautuminen turvetuotannon nykyisen tason säilyttämiseen seuraavien 25 vuoden ajaksi ei sinällään ole maankäyttö- ja rakennuslais- sa määrättyjen maakuntakaavan sisältövaatimusten eikä valtakunnallisten alueidenkäyt- tötavoitteiden vastaista. Tämä edellyttää kuitenkin, että turvetuotannon laajuus mitoite- taan siten, että otetaan huomioon vesivarojen kestävää käyttöä ja luonnonarvojen vaali- mista koskevat maankäyttö- ja rakennuslain vaatimukset ja edistetään vesivaroja ja luonnonarvoja samoin kuin turvetuotantoa koskevien valtakunnallisten alueidenkäyttö- tavoitteiden toteuttamista.

Turvetuotannon vesistövaikutukset

Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry:n valituksen mukaan maakuntakaavassa ei riittävässä määrin ole otettu huomioon maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n edellyttämäl- lä tavalla vesivarojen kestävää käyttöä koskevaa sisältövaatimusta. Maakuntakaava ei myöskään toteuta valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden erityistavoitetta, joka edellyttää muun muassa turvetuotannon valuma-aluekohtaisia vaikutustarkasteluja.

Valittajan mukaan suunniteltu turvetuotanto vaarantaa vesiensuojelutavoitteet eikä vesi- puitedirektiivin velvoitteita ole kaavassa riittävästi otettu huomioon. Kaava-aineistosta ei myöskään käy selville, minkälaisien selvitysten perusteella vesistöjen katsotaan kes- tävän huomattavan turvekuormituksen lisäyksen. Turvetuotantoa ei ole haluttu rajoittaa edes vesi- ja rantaluonnon suojelun ja virkistyskäytön kannalta tärkeiden vesistöjen alu- eilla. Tehdyt turvetuotantovaraukset ovat ristiriidassa asianomaisia vesistöjä koskevien kaavamääräysten kanssa. Kaavassa ei myöskään ole riittävästi otettu huomioon pohja- ja pintavesien suojelua.

Ympäristöministeriö toteaa, että Euroopan yhteisön vesipolitiikan puitedirektiivin (2000/60/EY) täytäntöönpanoa koskeva laki vesienhoidon järjestämisestä (1299/2004) on tullut voimaan 1.1.2005. Lain tavoitteena on suojella, parantaa ja ennallistaa vesiä niin, ettei pinta- ja pohjavesien tila heikkene ja että niiden tila on vähintään hyvä. Laki edellyttää vesienhoitosuunnitelmien laatimista yhdestä tai useammasta vesistöalueesta koostuville vesienhoitoalueille. Lain toimeenpanosta vastaa valtion ympäristöhallinto, mutta vesienhoitoalueella toimivat valtion ja kuntien viranomaiset osallistuvat laissa tarkoitettuun vesienhoidon järjestämiseen ja tämä velvoite koskee myös maakunnan liit- toja. Koska maakuntakaavan hyväksymistä koskeva päätös on tehty maakuntavaltuus- tossa ennen vesienhoidosta annetun lain voimaantuloa, lakia ei voida käyttää maakunta- kaavan lainmukaisuuden arvioinnin perusteena.

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavaan sisältyy yleinen turvesoiden käyttöä koskeva suunnittelumääräys, jonka mukaan tuotantoa tulee harjoittaa niin, että sen valuma- aluekohtainen vesistön kuormitus vähenee valtakunnallisen vesiensuojelun tavoiteoh- jelman mukaisesti. Kaavassa on erikseen osoitettu arvokkaita vesistöjä koskevalla av- osa-aluemerkinnällä lohikannan elvytysohjelmaan sisältyvien jokien pääuomat ja uhan- alaisen eliölajiston kannalta erityisen arvokkaita virtavesistöjä. Maakuntakaavaan sisäl- tyvän yleisen suunnittelumääräyksen mukaan maakuntakaavassa av-merkinnällä osoitet- tujen vesistöjen tilaan vaikuttavat toimenpiteet on suunniteltava siten, että arvokkaan vesialueen soveltuvuutta varauksen perusteena oleville eliölajeille ei vaaranneta. Niin- ikään kaavassa on tärkeimmät jokilaaksot rajattu maaseudun kehittämisen kohdealueiksi mk-merkinnällä. Näitä alueita koskevan suunnittelumääräyksen mukaan on yksityiskoh- taisemmassa suunnittelussa kiinnitettävä huomiota muun muassa veden laadun turvaa- miseen. Tämän sisältöinen, koko valuma- aluetta, vesistöä tai jokea koskeva suunnitte-

lumääräys sisältyy Iijokilaakson, Kiiminkijokilaakson, Oulujokilaakson, Siikajokilaakson, Pyhäjokilaakson ja Kalajokilaakson mk-alueisiin.

Maakuntakaavan laadinnan perusteeksi on tarkasteltu vesistöalueittain turvetuotannon vesistövaikutuksia ja vesistöjen kuormitustilannetta (Turvetuotannon laajentumisen mahdollisuudet eri vesistöjen valuma-alueilla, Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus 1998). Selvityksessä on kuvattu vesistöjen rehevöitymisastetta ja yleistä kuormitustasoa sekä vesistöihin kohdistuvia erityisiä suojelu- ja muita tarpeita. Tältä pohjalta on arvioitu turvetuotannon laajenemismahdollisuuksia. Selvityksen mukaan useimmilla vesistöalueilla uutta turvetuotantoalaa tehokkaine vesiensuojeluratkaisuihin voidaan ottaa käyttöön vain siinä laajuudessa kuin nykyisiä alueita poistuu käytöstä.

Ottaen huomioon edellä kuvatun selvityksen sisältö sekä maakuntakaavan yleispiirteisyys ympäristöministeriö katsoo, että Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavaa laadittaessa on riittävässä määrin tarkasteltu turvetuotannon valuma-alueittaisia vaikutuksia ja että ne on otettu vesien suojelun kannalta tarpeellisessa määrin huomioon tuotantoalueiden valinnassa ja kaavamääräyksissä. Kaavan vesistövaikutuksia arvioitaessa on myös otettava huomioon, että uudet turvetuotantoalueet on kaavassa osoitettu seuraavan 25 vuoden tarpeisiin. Tällöin ne tulevat käyttöön otetuiksi yleensä pitkäkhön aikavälin kuluessa niin, että ne ensisijaisesti korvaavat käytöstä poistuvia turvealueita. Kun lisäksi otetaan huomioon turvetuotantoon liittyvän vesiensuojelutekniikan mahdollisuudet, voidaan katsoa, ettei vesistövaikutuksia rajoittavien kaavamääräysten ja turvetuotantovarausten välillä ole sellaista valituksessa tarkoitettua ristiriitaa, joka estäisi kaavan mukaisen turvetuotantoa, vesiensuojelua, vesistöjen laadusta riippuvaa lajiensuojelua ja virkistystä koskevien tavoitteiden samanaikaisen toteuttamisen. Yksittäisen suon turpeenoton edellytykset myös vesistövaikutusten osalta arvioidaan ympäristönsuojelulain mukaisessa menettelyssä.

Pohjavesien suojelun riittävän huomioon ottamisen osalta ympäristöministeriö toteaa, että maakuntakaavassa on osoitettu tärkeät pohjavesivyöhykkeet ja annettu pohjavesien suojelua koskevia tarpeellisia määräyksiä. Maakuntakaavan yleispiirteisyys huomioon ottaen on katsottava, että se riittävässä määrin turvaa pohjavesien laadun säilymisen. Pohjavesiin vaikuttavien hankkeiden yksityiskohtainen suunnittelu tapahtuu vesilain (264/1961) ja ympäristönsuojelulain mukaisella tavalla, missä yhteydessä on otettava huomioon ympäristönsuojelulain 8 §:n mukainen pohjaveden pilaamiskielto.

Yhtenäisten luonnonalueiden pirstoutuminen

Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry sekä **Luonto-Liiton Pohjois-Suomen piiri ry (4)** katsovat, että Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa osoitetut turvetuotantoalueet pirstovat valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastaisesti laajoja ja yhtenäisiä suoalueita. Valittajat kiinnittävät myös huomiota siihen, että kaavassa ei ole osoitettu kaikkein pienimpiä, alle 150 hehtaarin suuruisia turvetuotantoalueita. Myös nämä alueet on otettava huomioon, kun arvioidaan turvetuotannon vaikutuksia luonnon monimuotoisuudelle ja yhtenäisten luonnonalueiden pirstoutumiselle.

Geologisen tutkimuslaitoksen selvityksen (Virtanen K., Hänninen P., Kallinen R-L., Vartiainen S., Herranen T. ja Jokisaari R. 2003: Suomen turvevarat 2000. - Geologian tutkimuskeskuksen tutkimusraportti 156. Espoo) mukaan Pohjois-Pohjanmaan soiden kokonaispinta-ala on noin 1,075 miljoonaa hehtaaria. Tästä pinta-alasta yli puolet, noin 60 % on eri tietolähteiden mukaan luonnontilaltaan muuttuneita ja pääosin metsätalou-

den käytössä. Maakuntakaavaselostuksen mukaan turvetuotantoon osoitettuja alueita maakuntakaavassa on 24 000 hehtaaria. Kun mukaan lasketaan tuotannossa jo olevat turvealueet sekä turvetuottajien hallussa olevat pienet alle 150 hehtaarin suuruiset suoalueet, on turvetuotantoalueiden yhteismäärä maakunnassa noin 51 000 hehtaaria eli noin viisi prosenttia kokonaissuoalasta.

Pohjois-Pohjanmaan liiton valituksiin antaman vastineen mukaan maakuntakaavassa soidensuojelualueiksi on osoitettu kaikkiaan 150 000 hehtaaria eli noin 14 % kokonaissuoalasta. Näistä pääosa on valittajien suojelutarpeen kannalta korostamia aapasoita. Eri tietolähteiden perusteella voidaan arvioida, että muita luonnontilaisia soita maakunnassa on hieman yli 220 000 hehtaaria eli noin 20 % maakunnan kokonaissuoalasta.

Käytettävissä olevien selvitysten perusteella ympäristöministeriö katsoo, että Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa turvetuotantoon osoitetun suoalan määrä ei turvetuotannon ulkopuolelle jäävän luonnontilaisen suon kokonaismäärään verrattuna ole niin suuri, etteikö riittävän laajojen yhtenäisten suoalueiden säilymistä voitaisi turvata. Lisäksi maakuntakaavassa suojeltaviksi osoitetut suot muodostavat usein jo sellaisenaan laajahkoja yhtenäisiä suoalueita. Uudet tuotantoalueet on pääosin osoitettu jo olemassa olevien tuotantoalueiden läheisyyteen. Tämän vuoksi ympäristöministeriö katsoo, että maakuntakaavassa riittävällä tavalla edistetään valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamista niin, että siinä on otettu huomioon ekologisesti ja virkistyskäytön kannalta merkittävät yhtenäiset suoperäiset luonnontilaiset alueet ja ohjattu alueidenkäyttöä siten, ettei näitä aluekokonaisuuksia tarpeettomasti pirstota.

Se, että maakuntakaavassa ei ole esitetty alle 150 hehtaarin suuruisia turvetuotantoalueita, ei ole ristiriidassa maakuntakaavan yleispiirteisyyttä ja sisältöä koskevien maankäyttö- ja rakennuslain säännösten kanssa. Nämä turvetuotantoalueet on otettu maakuntakaavaselostuksessa huomioon siten, että voidaan arvioida myös turvetuotannon kokonaislaajuutta ja sen vaikutuksia. Vaikka maakuntakaavalla ei täten suoraan olekaan vaikutuksia tämän kokoluokan yksittäisiin turvetuotantoalueisiin, tulee maakuntakaavan turvetuotantoon ja muun muassa vesiensuojeluun liittyvät kaavamääräykset, jotka koskevat myös näitä alueita, kuten myös kaavassa osoitettu turvetuotantoalueen ympäristön käyttötarkoitus ottaa ympäristönsuojelulain 6 §:n mukaisesti huomioon turvetuotannon sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa.

Turvetuotannon sijoittuminen ojittamattomille soille

Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry, Luonto-Liiton Pohjois-Suomen piiri ry sekä **Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry (5)** ovat valituksissaan todenneet, että Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava ei toteuta valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden erityistavoitetta, joka edellyttää muun muassa turpeenottoalueiden varraamista ensisijaisesti jo ojitetuille soille.

Sen arvioiminen, minkälaista suota on pidettävä ojittuna, riippuu ojituksen määrän ohella myös suon muista ominaisuuksista sekä ojituksen toteutustavasta ja kuivatusvaiikutuksista. Keskeisenä arviointiperusteena on pidettävä sitä, missä määrin ojitus on muuttanut suoluonnon alkuperäisiä ominaispiirteitä. Arvioinnissa on myös otettava huomioon soiden yleinen ojitus tilanne ja suoluonnon uhanalaisuus maakunnassa tai sen osa-alueella.

Maakuntakaavan laadinnan yhteydessä tehtyyn selvitykseen turvetuotannon kokonaislaajuudesta (Pohjois-Pohjanmaan liitto, Oulu 2003) sisältyy myös turvetuotantoon har-

kittujen soiden ojitustilanteen tarkastelu (Filosofian lisensiaatti Sakari Rehell: Turvetuotantoon harkittujen soiden ojitustilanne). Lähtöaineistona selvityksessä on käytetty uusimpia peruskarttoja, turvetuottajien hallussa olevia tietoja sekä ilmakuvia. Edellä mainittuun turvetuotannon kokonaislaajuutta koskevaan selvitykseen sisältyvässä turvetuotantovaihtoehtojen vaikutuksia suoluonnon monimuotoisuudelle koskevassa lausunnossaan Rehell toteaa maakuntakaavan perustaksi otetun nykytason vaihtoehtojen osalta, että kaavassa turvetuotantovaltaisiksi varattavilla kohteilla ja muilla tuottajien hallussa olevilla kohteilla on ojitetun suon osuus Oulujoen pohjoispuolella jonkin verran yli 40 % ja Oulujoen eteläpuolella yli 75 %. Edelleen lausunnossa todetaan, että tavoite tuotannon suuntaamisesta ensisijaisesti jo ojitetuille alueille näyttää näin maakunnan eteläpuolisessa toteutuvan kohtalaisesti. Sitä vastoin Oulujoen pohjoispuolella tämä tavoite ei lausunnon mukaan toteudu ja täällä tuotantoon varatut suot ovat keskimäärin vähemmän ojitettuja kuin muualla maassa.

Arvioitaessa sitä, missä määrin valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukainen ojitettujen soiden ensisijaisuus turvetuotantoalueina on maakuntakaavassa otettu huomioon, on samalla myös otettava huomioon turvetuotantoon soveltuvan suoalan yleinen jakautuminen maakunnassa ojitettuihin ja ojittamattomiin soihin. Alueilla, joilla ojitettujen soiden osuus on vähäinen, voidaan turvetuotantoa osoittaa myös ojittamattomille suoalueille, mikäli tämä on tarpeen valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin sisältyvien, esimerkiksi elinkeinoelämän edistämistä tai energihuollon turvaamista koskevien tavoitteiden kannalta ja se muuten, esimerkiksi maakunnan luonnonarvojen vaalimisen kannalta on mahdollista.

Kun otetaan huomioon turvetuotannon ulkopuolelle jätettyjen ojittamattomien soiden määrä ja se, että ojitetuiksi luokiteltavia tuotantokelpoisia soita on Pohjois-Pohjanmaalla Oulujoen pohjoispuolisilla alueilla muuhun maahan verrattuna vähän, ympäristöministeriö katsoo, että vahvistettavaksi saatetussa maakuntakaavassa on riittävällä tavalla edistetty valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamista niiltä osin kuin kyse on turvetuotannon osoittamisesta ensisijaisesti jo ojitetuille soille. Lisäksi ympäristöministeriö katsoo, että valituksissa vaadittu turvetuotannon suuntaaminen metsätalouden kokonaan muuttamille soille ja suopelloille, ei täytä turveteollisuuden laajuus huomioon ottaen teollisen turvetuotannon eikä alueiden käytön taloudellisuuden vaatimuksia.

Turvetuotantoa koskevien selvitysten riittävyys

Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry, Luonto-Liiton Pohjois-Suomen piiri ry sekä Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry ovat valituksissaan katsoneet, että maakuntakaavassa ei riittävän kattavasti eikä asianmukaisesti ole selvitetty Pohjois-Pohjanmaan suoluonnon tilaa, turvetuotantoon osoitettujen alueiden luonnonarvoja eikä myöskään turvetuotannon vaikutuksia suoluonnon monimuotoisuudelle. Luonto-Liiton Pohjois-Suomen piiri ry:n mukaan on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden edellyttämä turvetuotannon ja suoluonnon monimuotoisuuden suojelun yhteensovittaminen mahdotonta, kun otetaan huomioon maakuntakaavassa osoitetun turvetuotannon laajuus, koska maakuntaliitto ei ole selvittänyt edes pintapuolisesti suokohtaisesti turvetuotantoalueiden mahdollisia luontoarvoja. Luontoarvojen selvittäminen on tehty ilman varsinaisia maastokäyntejä kartta- ja ilmakuvamateriaalin pohjalta. Maakuntakaava ei perustu maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n edellyttämiin riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellisen yhdistys ry:n näkemyksen mukaan eo -t1 -merkintään liitetyllä erityismääräyksellä pyritään siirtämään selvitysvelvoite muille, mi-

kä on ympäristöministeriön valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden soveltamisohjeiden vastaista.

Maakuntakaavaselostuksen mukaan pohjana turvesoiden valinnalle on pidetty turvetuottajien hallinnassa olevia tuotantoon varattuja soita ja tutkittuja Geologian tutkimuskeskuksen tuotantokelpoisiksi luokittelemia soita. Selostuksen mukaan turvevarausten ja muun maankäytön ristiriitoja on sovitettu yhteen monivaiheisella prosessilla ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä näkökohtia on selvitetty lisää kaavaehdotusvaiheessa. Ongelmallisimmista soista, joilla oli samanaikaisesti suuri tuotannollinen ja luonnonsuojellinen merkitys, on maakuntakaavaselostuksen mukaan neuvoteltu useassa vaiheessa Pohjois-Pohjanmaan liiton, Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen ja turvetuottajien samoin kuin Metsähallituksen kesken.

Maakuntakaavan vahvistuskäsittelyn yhteydessä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksesta saadun selvityksen mukaan edellä mainituissa neuvotteluissa on soiden luonnon monimuotoisuudesta ollut käytettävissä eri tyyppistä, pääosin julkaisematonta selvitysaineistoa samoin kuin turvetuottajien ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen hallussa olleita suokohtaisia ja lajien esiintymistä koskevia tietoja. Seuraavat tietolähteet ovat saadun selvityksen mukaan olleet kaavaratkaisua tehtäessä käytettävissä:

- Sakari Rehell 1994: Luonnonarvojen selvitys erällä turvetuotantoon varatuilla soilla Pudasjärven tienoilla. - Ympäristöinstituutti, raportti 4/1994,
- Pohjois-Suomen vesitutkimustoimisto ym. 1993: Pudasjärven turvevoimalan edellyttämän turvetuotannon ympäristövaikutusten arviointi,
- Raimo Heikkilän aineisto (julkaisematon, 1990-luvun loppu) Suomen suojelemattomista luonnoltaan arvokkaista soista,
- Sakari Rehelin vuosina 1995-1998 suorittamista suokartoituksista koottu aineisto.
- Luonto-Liiton Pohjois-Suomen piirin kesällä 2002 tekemistä inventoinneista laadittu yhteenveto,
- Sakari Rehell 2002: Lausunto Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan alustavien turvetuotantovaihtoehtojen vaikutuksista suoluonnon monimuotoisuudelle.

Edellä mainitusta aineistosta Sakari Rehelin lausunto Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan alustavien turvetuotantovaihtoehtojen vaikutuksista suoluonnon monimuotoisuudelle samoin kuin Rehelin tekemä selvitys turvetuotantoon harkittujen soiden ojitustilanteesta on esitetty maakuntakaavan selostuksen liiteaineistona.

Pohjois-Pohjanmaan turvetuotantoalueisiin liittyvistä, suoluonnon monimuotoisuutta käsittelevistä selvityksistä toimitetun aineiston perusteella on arvioitavissa, että selvitysten raportointi on ollut sillä tavoin puutteellista, että kaikilla osallisilla ei ole kaavoituksen kuluessa ollut mahdollisuutta tutustua niihin. Turvetuotannon ja suoluonnon monimuotoisuuden kannalta keskeinen tietoaineisto on ollut maakuntakaavan laadintaa varten muodostetun, Pohjois-Pohjanmaan liiton ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen edustajista koostuneiden ympäristöryhmän ja ympäristövaikutusten arviointityöryhmän käytettävissä samoin kuin maakuntakaavan turvetuotantoalueista Pohjois-Pohjanmaan liiton, Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen ja turvetuottajien kesken käytyjen neuvottelujen yhteydessä osapuolten käytettävissä.

Harkittaviin turvetuotantoalueisiin liittyy viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:ssä tarkoitettuja liikesalaisuuksia koskevaa sekä uhanalaisen lajiston suojelun kannalta salassa pidettävää tietoa. Tämän vuoksi on pidettävä perusteltuna, ettei turvetuotantoa ja suoluontoa koskevia tietoja suokohtaisina ole ollut maakunta-

kaavan laadintavaiheessa kaikkien osallisten käytettävissä. Maakuntakaavan liiteaineistona olisi kuitenkin tullut esittää turvetuotantoalueittain alueiden luonnonoloista sellaiset yleiskuvaukset, joiden avulla eri osalliset olisivat yleispiirteisellä tasolla voineet arvioida suunnitellun turvetuotannon vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen. Raportoinnin laajuutta ja yksityiskohtaisuutta arvioitaessa on kuitenkin lisäksi otettava huomioon, että soiden suojelun ja hyödyntämisen kannalta keskeiset osalliset eli maanomistajat, turvetuottajat ja luonnonsuojelujärjestöt ovat kaavan valmistelun eri yhteyksissä voineet saada tietoa kaavaratkaisun perusteista ja lausua niistä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti mielipiteensä. Tämän vuoksi ympäristöministeriö katsoo, että turvesoita koskevan raportoinnin puutteet eivät ole sen laatuksia, että ne muodostaisivat esteen kaavan vahvistamiselle.

Suokohtaisesti on maakuntakaavaa varten selvitetty soiden ojitustilanne. Lisäksi suurimmasta osasta soista on ollut käytettävissä joko erikseen raportoituja tai muuten tiedossa olleita maastohavainnointiin perustuvia suokohtaisia luonnon monimuotoisuutta kuvaavia tietoja. Käytettävissä ovat myös olleet erityistä suojelua vaativien samoin kuin valtakunnallisesti ja osin myös alueellisesti uhanalaisten lajien esiintymispaikkoja koskeva tietämys.

Yleispiirteisenä suunnitelmana maakuntakaavan tavoitteena on turvetuotantoa ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä koskevien alueidenkäyttötavoitteiden yhtensovittaminen niin, että turvetuotanto voisi ohjautua luonnon monimuotoisuutta vähiten heikentäville alueille. Näiltä osin keskeisenä arviointiperusteena voidaan pitää soiden ojitustilannetta. Kun lisäksi otetaan huomioon, että turvetuotannon edellytykset luonnolle ja sen toiminnoille mahdollisesti aiheutuvan haitan osalta tullaan selvittämään yksityiskohtaisemmin ympäristönsuojelulain mukaisen ympäristölupamenettelyn yhteydessä, voidaan maakuntakaavan katsoa perustuvan riittäviin selvityksiin turvetuotantoalueiden luonnonarvoista.

Merkinnällä eo-t1 on osoitettu kolme turvetuotantoaluetta, joihin on liitetty erityismääräys. Tämän erityismääräyksen mukaan alueella on luonnon monimuotoisuuteen liittyviä arvoja, jotka tulee ottaa huomioon hankkeen vaikutusarvioinnissa ja tuotantojärjestelyissä. Merkintä ilmaisee, että maakuntakaavan laadinnan yhteydessä kyseisillä alueilla on todettu olevan sen kaltaisia luonnon monimuotoisuuteen liittyviä arvoja, jotka eivät sellaisenaan todennäköisesti ole esteenä alueen tai sen osan käyttämiseksi turvetuotantoon. Ne voivat kuitenkin asettaa turvetuotannon järjestelyille yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa huomioon otettavia rajoituksia. Ympäristöministeriö katsoo, ettei kyseessä ole sen kaltainen erityismääräys, jolla maakuntakaavan laatijalle kuuluva yleispiirteinen selvitysvelvoite pyrittäisiin siirtämään muille tahoille, vaan kysymys on tavanomaisesta suunnittelun ja siihen liittyvän selvitystyön tarkentumisesta ennen kuin hankkeen lopullisesta toteuttamisesta päätetään.

Turvetuotannon vaikutukset suoluonnon monimuotoisuudelle

Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry, Luonto-Liiton Pohjois-Suomen piiri ry sekä Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry ovat valituksissaan todenneet, että maakuntakaava vaarantaa suoluonnon monimuotoisuuden säilymisen ja on siten maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n luonnonarvojen vaalimista koskevan sisältövaatimuksen vastainen. Kaava ei myöskään edistä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden erityistavoitetta, joka edellyttää suoluonnon monimuotoisuuden säilyttämistä. Lisäksi kaa-

vassa esitetään turvetuotantoon soita, joista osa muodostaa laajempia, yhtenäisiä ja etenkin monipuoliselle suolinnustolle merkittäviä luonnonalueita.

Maakuntakaavan laadinnan perusteena olevan selvitysaineiston, muun muassa valittajien myöhemmin toimittaman suokohtaisen aineiston ja muun käytettävissä olevan tietämyksen perusteella voidaan todeta, että maakuntakaavan turvetuotantoalueiksi osoitetuilla eo-t tai eo-t1-alueilla tai niiden välittömässä läheisyydessä ei ole todettu luonnonsojelulain 47 §:n tarkoittamien erityistä suojelua vaativien lajien tai luonnonsuojelulain 46 §:n tarkoittamien valtakunnallisesti uhanalaisten lajien tärkeitä esiintymispaikkoja kolmea jäljempänä erikseen käsiteltävää turvetuotantoaluetta lukuun ottamatta. Sen sijaan joillakin eo-t-alueilla on todettu alueellisesti uhanalaisia tai silmälläpidettäviä lajeja samoin kuin muita suoluonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä lajeja. Niinkään joidenkin eo-t-alueiden läheisyydestä, joko suojelluilta tai muuten luonnontilaisilta alueilta on todettu arvokasta suolajistoa, joiden leviämisen tai elinmahdollisuuden kannalta osalla eo-t-alueista saattaa olla merkitystä.

Turvetuotanto-, suojelu- ja Natura 2000 -alueiden lisäksi maakuntakaavassa on osoitettu virkistyskäytön kannalta kehitettäviä, arvokkaita luontokohteita sisältäviä aluekokonaisuuksia luonnon monikäyttöalueen osa-aluemerkinnällä, hirvieläinten ja muiden nisäkkäiden tärkeitä liikkumisyhteyksiä ekologisen yhteystarpeen nuolimerkinnällä sekä suojelualueiden ulkopuolella olevia tärkeitä lintualueita ja merkittävimmät uhanalaisten kasvien alueet luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeän alueen osa-alue- ja kohdemerkinnöillä. Lisäksi luonnonarvojen säilyttämistä korostavia suunnitteluperiaatteita sisältyy moniin kaavan suunnittelumääräyksiin.

Maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä, keskenään ristiriitaisiakin alueidenkäytön tarpeita yhteen sovittavana suunnitelmana merkitsee, että kaikkia tavoitteita on arvioitava osana kokonaisuutta ja pyrittävä tältä kannalta parhaaseen mahdolliseen, maakuntakaavan sisältövaatimusten ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaiseen lopputulokseen. Ottaen huomioon maakuntakaavassa suojelluiksi tai muuten turvetuotannon ulkopuolelle jäävien soiden kokonaismäärä ja se, että tiedossa ovat, erityistä suojelua vaativien lajien tärkeitä esiintymispaikat on rajattu eo-t-alueiden ulkopuolelle, ympäristöministeriö katsoo, että maakuntakaava riittävässä määrin edistää suoluonnon monimuotoisuuden säilyttämistä koskevaa valtakunnallista alueidenkäyttötavoitetta.

Arvioitaessa muutoin suoluonnon monimuotoisuutta koskevien maakunnallisten tavoitteiden toteutumista ympäristöministeriö toteaa, että maakuntakaavassa eo-t-osa-aluemerkinnällä osoitetut turvetuotantoalueet ovat rajaukseltaan yleensä laajahkoja, useista soista koostuvia suokokonaisuuksia käsittäviä alueita. Turpeenoton kohdistuminen näiden alueiden sisällä tullaan ratkaisemaan yksityiskohtaisemman ympäristönsuojelulain mukaisen lupamenettelyn ja siihen sisältyvien selvitysten ja mahdollisten ympäristövaikutusarviointien pohjalta.

Suoluonnon ominaispiirteensä on, että useat suon monimuotoisuuden kannalta tärkeät lajit ovat vaikeasti havaittavissa. Tämän vuoksi riittävä varmuus monen tällaisen lajin esiintymisestä on saatavissa vain erittäin perusteellisten ja pitkäkestoisten tutkimusten seurauksena. Maakuntakaavaa laadittaessa tällaisten selvitysten tekeminen ei kaavan yleispiirteisyyden vuoksi ole yleensä mahdollista eikä tarpeellista, vaan ne on tarkoituksemukaista laatia ympäristönsuojelulain mukaisen lupamenettelyn yhteydessä turvetuottajan toimesta. Vasta tällöin voidaan viimekädessä varmistua siitä, voidaanko ja mil-

tä osin maakuntakaavan turvetuotantovaraus toteuttaa suoluonnon monimuotoisuutta koskevia tavoitteita vaarantamatta.

Vaikka maakuntakaavan laadinnan perusteena olevien selvitysten ja muun tietämyksen perusteella voidaan todeta, että maakuntakaavan eo-t-alueille sijoittuu suoluonnon maakunnallisen monimuotoisuuden ja virkistystoiminnankin kannalta merkityksellisiä alueita, on näitä arvioitava osana laajempaa alueiden käytön kokonaisuutta. Tämän perusteella ja ottaen myös huomioon, mitä aiemmin on luonnon monimuotoisuutta turvaavien muiden maakuntakaavamerkintöjen osalta todettu, ympäristöministeriö katsoo, että maakuntakaavaa laadittaessa on riittävässä määrin otettu huomioon tiedossa olevat suoluonnon maakunnalliset arvot ja suojelutavoitteet ja sovitettu ne yhteen turvetuotantoa ja muita maakunnallisia alueidenkäyttötarpeita koskevien tavoitteiden kanssa. Kun lisäksi otetaan huomioon kaavaan sisältyvät muut luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä edistävät merkinnät ja määräykset, voidaan maakuntakaavan myös näiltä osin katsoa täyttävän maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n sisältövaatimukset. Ympäristöministeriö hylkää valittajien vaatimukset valituksissa erikseen nimettyjen eo-t-alueiden vahvistamatta jättämisestä lukuun ottamatta jäljempänä mainittuja soita, joita koskeva turvetuotantoalueen osa-aluemerkintä jätetään vahvistamatta.

Erityisesti suojeltavan lajin esiintyminen

Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry, Luonto-Liiton Pohjois-Suomen piiri ry sekä Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry vaativat Muhoksen ja Utajärven Lääväsuon-Kivisuon, Ylikiimingin Värkkisuo-Kortesuon, Pudasjärven Vastasuon ja Pudasjärven Paratiisinsuon eo-t ja eo-t1-turvetuotantoalueen osa-aluemerkintöjen jättämistä vahvistamatta lisäksi muun muassa sillä perusteella, että alueet ovat luonnonsuojelulain (1096/1996) 47 §:n tarkoittaman erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeitä esiintymispaikkoja, joiden hävittäminen tai heikentäminen on kielletty. Samoin perusteella Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry vaatii Pudasjärven Penikkasuon eo-t-merkinnän jättämistä vahvistamatta.

Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry ja Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry ovat Pohjois-Pohjanmaan liiton valituksiin antamasta vastineesta antamansa vastaselityksen yhteydessä toimittaneet aineistoa, joka viittaa erityisesti suojeltavan lajin pesimiseen Ylikiimingin Värkkisuo-Kortesuon eo-t1-alueen keskellä vuonna 2004 sekä Utajärven ja Muhoksen Lääväsuon-Kivisuon eo-t1-alueen lähistöllä vuonna 2003. Aineisto sisältää lisäksi erityisesti suojeltavan lajin esiintymistä koskevan havainnon eo-t-merkinnällä osoitetun Pyhännän Kuohunnevan alueella, jonka perusteella on mahdollista, että alueella tai sen lähistöllä sijaitsee kyseisen lajin kannalta tärkeä esiintymispaikka. Pohjois-Pohjanmaan liiton edellä mainitun vastineen mukaan erityisesti suojeltavan lajin tärkeät esiintymispaikat on rajattu kaavassa osoitettujen eo-t1-alueiden ulkopuolelle. Valittajien toimittaman aineiston perusteella on kuitenkin todettavissa, että tilanne lajien esiintymisen osalta on muuttunut maakuntakaavan hyväksymisen jälkeen.

Sekä Värkkisuo-Kortesuon että Lääväsuon-Kivisuon eo-t1-varauksiin liittyy erityismääräys, jonka mukaan alueella on luonnon monimuotoisuuteen liittyviä arvoja, jotka tulee ottaa huomioon hankkeen vaikutusarvioinnissa ja tuotantojärjestelyissä. Kyseinen määräys on liitetty suoalueita koskeviin merkintöihin tilanteessa, jossa erityisesti suojeltavan lajin pesäpaikkojen tiedettiin sijaitsevan turvetuotantoa varten rajatun alueen ulkopuolella. Määräyksen avulla haluttiin ohjata alueen sisällä tapahtuvaa turvetuotantoa siten, ettei kyseisen lajin esiintymispaikka turvetuotannon takia heikentyisi.

Luonnonsuojelulain 47 §:n mukainen kielto erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan hävittämisestä tai heikentämisestä tulee voimaan, kun alueellinen ympäristökeskus on päätöksellään määritellyt kyseisen lajin esiintymispaikan rajat ja antanut päätöksen tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille. Vaikka tällaista aluerajausta ei olekaan toteutettu, ympäristöministeriö katsoo luonnon monimuotoisuutta koskevien tavoitteiden ja erityisesti suojeltavien lajien yleisten suojelutavoitteiden perusteella, ettei Värkkisuo-Kortesuon eo-t1 eikä Kuohunnevan eo-t-osa-aluemerkinnöille ole maakuntakaavassa muuttuneiden olosuhteiden takia riittäviä perusteita ja hyväksyy siten Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry:n, Luonto-Liiton Pohjois-Suomen piiri ry:n sekä Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry:n valitukset näiltä osin.

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukselta saadun selvityksen mukaan erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikka Lääväsuu-Kivisuon alueella sijaitsee noin kahden kilometrin etäisyydellä aluetta koskevan eo-t1-osa-alueerajauksen reunasta. Lajin esiintymispaikan ja eo-t1-alueen väliin jää myös leveähkö kivennäismaakannas. Esiintymispaikan läheisyydessä on myös Räkäsuon suojelualue. Näin ollen voidaan katsoa, ettei mahdollinen turvetuotanto Lääväsuu-Kivisuon alueella heikennä luonnonsuojelulain 47 §:n tarkoittamalla tavalla kyseisen lajin tärkeää esiintymispaikkaa.

Käytettävissä olevasta aineistosta ei ilmene, millä tavoin tai millä perusteella Pudasjärven Vastasuon samoin kuin Pudasjärven Paratiisinsuo ovat erityisesti suojeltavan lajin säilymisen kannalta tärkeitä esiintymispaikkoja. Se, että alueella on satunnaisesti tavattu kyseistä lajia tai että se yleisiltä luonnonominaisuuksiltaan muodostaa lajille mahdollisen leviämisalueen, ei sellaisenaan osoita, että alue olisi luonnonsuojelulain 47 §:n tarkoittama lajin säilymisen kannalta tärkeä esiintymispaikka.

Pudasjärven Penikkasuo ei sisälly maakuntakaavan eo-t-alueisiin eikä alueeseen maakuntakaavassa kohdistu muutakaan valituksessa tarkoitettua erityisesti suojeltavan lajin säilymiseen heikentävästi vaikuttavaa merkintää.

Johtopäätös valituksista nrot: 3, 4 ja 5 turvetuotannon osalta

Edellä mainituin perustein ympäristöministeriö hylkää Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry:n, Luonto-Liiton Pohjois-Suomen piiri ry:n sekä Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry:n eo-t ja eo-t1-turvetuotantoalueita koskevat valitukset muilta osin kuin jäljempänä vahvistamatta jätettävien Värkkisuo-Kortessuon eo-t1-alueen ja Kuohunnevan eo-t-alueen osalta.

Jakosuon eo-t1 turvetuotantoalueen osa-aluemerkintä

Pauli Halonen (6) sekä **Pertti Isokangas asiakumppaneineen (7)** vaativat Jakosuon turvetuotantoalueen merkintää poistettavaksi maakuntakaavasta. Valittajat toteavat myös, että turvesuon humusvesiä on mahdoton käsitellä hyväksytyllä tavalla muun muassa suon alavuuden takia. Lisäksi valittajat viittaavat myös turvetuotannon muihin ympäristöhaittoihin kuten melu-, pöly ja liikennevaikutuksiin. Pertti Isokangas asiakumppaneineen toteaa myös, että päätös on perustuslain hengen vastainen, sillä vielä luonnontilassa oleva Jakosuo on alueen paras hillasuo ja suolla pesivät monet suolintulajit.

Sen lisäksi, mitä edellä on todettu turvetuotantoalueita koskevien valitusten osalta ympäristöministeriö toteaa, että Jakosuo on varattu turvetuotantoalueeksi voimassa olevas-

sa seutukaavassa. Maakuntakaavan merkintä eo-t1 poikkeaa seutukaavan merkinnästä siten, että se osoittaa alueella olevan luonnon monimuotoisuuden liittyviä arvoja, jotka tulee ottaa huomioon hankkeen vaikutusarvioinnissa ja tuotantojärjestelyissä. Vaikutusarvioinnissa ja ympäristönsuojelulain mukaisessa ympäristölupamenettelyssä määritellään mahdollisen turvetuotannon tarkempi kohdentuminen Jakosuon eri osiin. Ympäristölupakäsittelyn yhteydessä otetaan myös huomioon valittajan esittämät vesistövaikutukset sekä mahdollinen ympärivuorokautinen melu-, pöly- ja liikennehaitta. Maakuntakaavaa ei tältä osin ole pidettävä myöskään ympäristövastuuta koskevan perustuslain 20 §:n tai muutoinkaan perustuslain hengen vastaisena.

Ympäristöministeriö hylkää Halosen sekä Isokankaan ja hänen asiakumppaneidensa valituksen (6 ja 7).

Iso Kinttaissuon, Lapiosuon, Leväsuon ja Paskasuon eot-turvetuotantoalueen osaluemerkintä

8) Yli-Iin kunta (8) vaatii, että maakuntakaavasta on jätettävä vahvistamatta Yli-Iin kunnan Huiskan pohjavesialueen läheisyyteen merkityt turvetuotantoalueet. Kunta perustelee vaatimustaan sillä, ettei turvetuotannon vaikutuksia pohjavesialueeseen ole tutkittu riittävästi ja että turvetuotanto vaikeuttaa Siuruanjoen Vedentila -hanketta. Kunta katsoo, että maakuntakaava antaa luvan myöntävälle viranomaiselle ennakkohyväksynnän toimenpiteeseen. Alueella on kunnan vedenottamo ja varavedenottamo.

Yli-Iin kunnan vaatimus kohdistuu maakuntakaavan turvetuotantoalueisiin, jotka sijaitsevat harjun etelä- ja pohjoispuolella. Harjun kummallakin puolella on nykyisiä turvetuotantoalueita, osin maakuntakaavan turvetuotantoalueiden sisällä. Iso-Kinttaissuon turvetuotannon osalta on käynnissä ympäristövaikutusten arviointimenettely.

Valituksen kohteena olevien turvetuotantoalueiden pohjavesivaikutusten osalta ympäristöministeriö viittaa edellä turvetuotannon vesistövaikutusten yhteydessä lausumaansa.

Turvetuotannosta Siuruanjokeen aiheutuvien vaikutusten osalta on todettava, että maakuntakaavan yleismääräys, joka koskee kaikkea turvetuotantoa, edellyttää valuma-alueittaisen kuormituksen vähentämistä vesiensuojelun tavoiteohjelman mukaisesti.

Edellä sanotun perusteella ympäristöministeriö hylkää Yli-Iin kunnan valituksen.

Vahvistamatta jätetyt kaavamerkinnot

Seututieyhteyden Ylivieska-Haapavesi-Pulkkila toiminnallisen luokan muutos

Nykyinen seututieyhteys Ylivieska-Haapavesi-Pulkkila on nostettu kaavassa toiminnalliselta luokaltaan kantatieksi.

Kantatiet yhdistävät kaupunkitasoisia keskuksia tärkeimpiin liikennetarvesuuntiinsa ja täydentävät valtatieverkkoa. Seututiet yhdistävät kuntakeskuksia ja kytkevät merkittävimmät muut liikennettä synnyttävät kohteet sekä yleiset rajanylityspaikat ylempiluokkaiseen verkkoon.

Ympäristöministeriö katsoo, että seudulla oleva tiheä päätieverkko, väestöpohjan pienuus sekä nykyiset hyvät liikenneyhteydet Oulun suuntaan eivät puolla tieluokan nostoa. Maakuntakaava-asiakirjoissa ei ole myöskään esitetty sellaisia selvityksiä, joilla kyseisen tien luokan nostoa voidaan perustella ympäristön ja talouden kannalta kestävien liikenteen järjestelyjen taikka alue- ja yhdyskuntarakenteen tarkoituksenmukaisuuden kannalta.

Ympäristöministeriö jättää vahvistamatta kaavassa esitetyn seututieyhteyden Ylivieska-Haapavesi-Pulkkila tieluokan muutoksen. Vahvistamatta jättäminen on merkitty kaavaan kaavan mukaista tieluokkaa osoittavan merkinnän kt yli piirrettyllä punaisella ristillä. Ympäristöministeriö katsoo kuitenkin, että tieyhteyden merkittävälle parantamiselle on olemassa riittävät perusteet kuten edellä liikenne- ja viestintäministeriön lausunnon johdosta esitetystä ympäristöministeriön kannanotosta käy ilmi. Näin ollen ministeriö on vahvistanut kyseisen tieyhteyden merkittävästi parannettavana tienä, jonka toiminnallinen luokka jää nykyiseksi seututieksi.

Maaselkä-Kiuruvesi -tieyhteyden toiminnallisen luokan muutos

Kaavassa nykyinen yhdystie 7693 Maaselkä-Kiuruvesi on esitetty muutettavaksi seututieksi.

Seututiet yhdistävät kuntakeskuksia ja kytkevät merkittävimmät muut liikennettä synnyttävät kohteet sekä yleiset rajanylityspaikat ylempiluokkaiseen verkkoon.

Ympäristöministeriö katsoo, että Maaselkä-Kiuruvesi tieyhteydellä ei ole seututien merkitystä, koska tie ei yhdistä kuntakeskuksia ja päätieyhteys valtatieltä 4 Kiuruvedelle toimii valtatie 27 kautta. Maaselkä-Kiuruvesi tie palvelee lähinnä paikallista liikennettä. Tiehallinnon kokoamien maantie 7693 liikennemäärien perusteella ei voida pitää perusteltuna Mt 7693 tieluokan nostoa yhdystiestä seututieksi. Liikennemäärä Maaselkä-Kiuruvesi välillä Pohjois-Pohjanmaan maakunnan puolella on 100–200 ajoneuvoa vuorokaudessa. Seudullisen merkityksen kannalta tärkeä arvioinnin peruste on Pohjois-Pohjanmaan ja Pohjois-Savon maakuntien rajalla oleva liikennemäärä, joka on noin 100 ajoneuvoa vuorokaudessa. Tästä määrästä raskaiden ajoneuvojen osuus on alle kymmenen ajoneuvoa. Liikenteen määrää kyseisellä tiellä voidaan siten pitää kokonaisuudessaan ja seudullisesti erittäin vähäisenä.

Kyseisen tien luokan nostoa ei voida perustella ympäristön ja talouden kannalta kestävien liikenteen järjestelyjen eikä alue- ja yhdyskuntarakenteen tarkoituksenmukaisuuden kannalta. Koska kaavassa ei ole esitetty yhdysteitä, ympäristöministeriö jättää vahvistamatta kokonaan Maaselkä-Kiuruvesi seututien aluevarauksen.

Lääväsuo-Kivisuon eo-t1-turvetuotantoalueen osa-aluemerkintä

Kaava-asiakirjoihin liitettyssä selvityksessä, joka koskee turvetuotantovaihtoehtojen vaikutuksia suoluonnon monimuotoisuudelle, tuodaan esille, että turvetuotannolla saattaa olla luonnon monimuotoisuutta heikentäviä vaikutuksia Muhoksen ja Utajärven Lääväsuon-Kivisuon läheisyydessä sijaitsevalle Muhoksen Räkäsuolle, joka sisältyy Suomen Natura 2000 -verkostoon. Selvityksen mukaan turvetuotantoalue sijoittuu suojelualueen yläpuolelle siten, että osasta siitä vedet virtaavat suojelualueelle ja sen pintavesistöihin.

Luonnonsuojelulain 65 §:n 1 momentin mukaan, mikäli hanke tai suunnitelma joko yksinään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää Natura 2000 -verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tähän verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset. Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Luvan myöntävän tai suunnitelman hyväksyvän viranomaisen on luonnonsuojelulain 65 §:n 2 momentin mukaan katsottava, että tämä arviointi on tehty Kivisuo-Lääväsuon mahdollisen turpeenoton vaikutuksista läheisen Räkäsuo luonnonarvoihin.

Maakuntakaavaa hyväksyttäessä ei ole ollut käytettävissä luonnonsuojelulain 65 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua arviointia, jonka perusteella olisi voitu todeta, ettei Kivisuo-Lääväsuon mahdollinen käyttö turvetuotantoalueena todennäköisesti heikennä Räkäsuo niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi Räkäsuo on sisällytetty Suomen Natura 2000 -verkostoon. Tämän vuoksi ympäristöministeriö jättää maakuntakaavan osa-aluemerkinnän eo-t1 Muhoksen ja Utajärven kuntien alueella olevan Kivisuo-Lääväsuon osalta vahvistamatta.

Värkkisuo-Kortesuon eo-t1 ja Kuohunnevan eo-t-turvetuotantoalueen osa-aluemerkinnät

Ylikiimingin Värkkisuo-Kortesuon alue on saadun selvityksen perusteella luonnonsuojelulain 47 §:n tarkoittama erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeä esiintymispaikka, jonka hävittäminen tai heikentäminen on kielletty. Tämän vuoksi ympäristöministeriö hyväksyen Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry:n, Luonto-Liiton Pohjois-Suomen piiri ry:n sekä Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellisen yhdistys ry:n valitukset tältä osin jättää Värkkisuo-Kortesuon turvetuotantoalueen osa-aluemerkinnän eo-t1 vahvistamatta.

Pyhännän Kuohunnevan alueella on ympäristöministeriön saamien tietojen mukaan tehty vuonna 2004 erityisesti suojeltavan lajin tärkeään esiintymispaikkaan viittaava havainto tällä alueella tai sen lähistössä. Tämän vuoksi ja koska turvetuotannon edellytykset Kuohunnevan alueella selvittää maakuntakaavan edellyttämällä tarkkuudella uudelleen, ympäristöministeriö hyväksyen Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry:n ja Luonto-Liiton Pohjois-Suomen piiri ry:n valitukset tältä osin jättää myös Pyhännän Kuohunnevan turvetuotantoalueen osa-aluemerkinnän eo-t vahvistamatta.

Se, missä määrin ja missä muodossa turvetuotantoa voidaan näillä alueilla jatkossa harjoittaa, tulee arvioida uudelleen ja tehdä tarvittavat, myös kyseisten lajien esiintymistä ja säilymismahdollisuuksia näillä alueilla kartoittavat selvitykset.

Vahvistamatta jätettävät kaavamerkinnät on merkitty kaavakarttaan punaisella.

Maakuntakaavan vahvistaminen

Ympäristöministeriö katsoo, että Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava muilta kuin edellä vahvistamatta jätetyiltä osin täyttää sille maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:ssä asetetut sisältövaatimukset. Koska maakuntakaavan vahvistamiselle muilta osin ei ole maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 3 momentista johtuvaa estettä, ympäristöministeriö vah-

vistaa maakuntakaavan. Samalla ympäristöministeriö vahvistaa maakuntakaavan alueella voimassa olevan seutukaavan kumoamisen.

OIKAISUNLUONTEISET KORJAUKSET

Ympäristöministeriö tekee maakuntakaavaan maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 6 momentin nojalla seuraavat oikaisunluonteiset korjaukset:

Luonnonsuojelualuetta ja arvokasta harjualetta koskeviin aluevarauksiin lisätään puuttuva kirjainmerkintä:

- Vihanti, Alpua (SL)
- Taivalkoski, Taivalvaara (SL)
- Kuusamo, Juhtinvaara (SL)
- Kuusamo, Livojärvi (MY-hs)
- Ylikiminki, Jolosjärven eteläosa (SL)
- Pyhäjärvi, Kursun yhteislaidun (SL)
- Utajärvi, Kurimonkosken niityt (SL).

Muinaismuistokohteitten koordinaattivirheestä johtuva sijoitus oikaistaan:

- Haapajärvi, Laajala
- Haapavesi, Heikkola
- Nivala, Sirviönsaari
- Reisjärvi, Hylkilä
- Reisjärvi, Lähdekangas
- Reisjärvi, Koppelosaari
- Merijärvi, Talus
- Sievi, Verronen ja Toivonniemi
- Lumijoki, Korkiakangas 1 ja 2, Mustosenneva (2 kohdetta)
- Lumijoki, Korkiakangas 3–5 (3 kohdetta)
- Ruukki, Peurasaari ja Kolokaara (2 kohdetta)
- Ruukki, Peurakaarat (3 kohdetta)
- Ruukki, Tiperonkangas
- Ruukki, Soperonkangas
- Pyhäjoki, Pyhäjoen suu.

Pyhännän Vörssinvaaran alueelle on lisätty puuttuva MY-hs- alueen rajaus.

KAAVAN VOIMAANTULO

Ympäristöministeriö määrää maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n nojalla maakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman.

JATKOTOIMENPITEET

Pohjois-Pohjanmaan liiton on maankäyttö- ja rakennusasetuksen 93 §:n mukaisesti kuuluttava kaavan voimaantulosta.

Pohjois-Pohjanmaan liiton tulee lisäksi lähettää päätös tiedoksi maankäyttö- ja rakennusasetuksen 95 §:n 1 momentin mukaisille viranomaisille otettavaksi huomioon suunnittelussa, päätöksenteossa sekä alueidenkäyttöä koskeviin toimenpiteisiin ryhdyttäessä.

Oikeusvaikutukset

Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 1 momentin mukaisesti maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi.

Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 2 momentin mukaisesti viranomaisten on suunnitellessaan alueidenkäyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamista otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteellä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n 2 momentin mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus on voimassa kaavakartalla mainituilla alueilla. Alueella, jolla rakentamisrajoitus on voimassa, ei lupaa rakennuksen rakentamiseen saa myöntää siten, että vaikeutetaan maakuntakaavan toteutumista.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) 4 § 3 mom., 9 §, 17 §, 24 § 2 mom., 25 §, 27 § -31 §, 33 §, 188 § 5 mom., 197 § ja 201 §

Maankäyttö- ja rakennusasetus (895/1999) 1 §, 10 §, 93 §:n 1 mom. ja 95 §:n 1 mom.

Luonnonsuojelulaki (1096/1996) 47 §, 65 § ja 66 §

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) 17 § ja 24 §

Valtion maksuperustelaki (150/192) 8 §

Kuntalaki (365/1995) 4 §, 85 §:n 1 mom., 90 § ja 92 §

Ympäristöministeriön asetus ympäristöministeriön maksullisista suoritteista (1332/2001) 3 §, 5 §.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Ympäristöministeri

Jan-Erik Enestam

Ylitarkastaja

Jorma Keva

LIITTEET Valitusosoitus ja oikaisuvaatimusohje

JAKELU JA MAKSU

Päätös, maksutta

Pohjois-Pohjanmaan liitto, Kauppurienkatu 8 A, 90100 Oulu
Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry, PL 326, 90101 Oulu
Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry, PL 388, 90101 Oulu
Luonto-Liiton Pohjois-Suomen piiri ry, Kauppurinkatu 9, 4 krs, 90100 Oulu

Päätös, maksu 135 euroa

Pauli Halonen, Puistokatu 9–11 B 34, 90120 Oulu
Pertti Isokangas ym, Laajintie 1050, 91300 Ylikiiminki
Raili Arvola ym, Kuusikkotie 41, 90900 Kiiminki
Yli-Iin kunta, Ukkoherrankuja 10 B, 91200 Yli-Ii
Alli ja Jouni Mettovaara ym., / Asianajotoimisto Haaksiluoto ja Vesala Oy,
Pakkahuoneenkatu 18 B 26, 90100 Oulu
Pekka Rahikka, Isolanmäki 16, 90460 Oulunsalo

Tiedoksi

Oikeusministeriö
Sisäasiainministeriö
Puolustusministeriö
Valtiovarainministeriö
Opetusministeriö
Maa- ja metsätalousministeriö
Liikenne- ja viestintäministeriö
Kauppa- ja teollisuusministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Työministeriö
Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus
Ympäristöministeriön ympäristönsuojeluosasto

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen Ympäristöministeriön päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta korkeimalta hallinto-oikeudelta kirjallisella valituksella. Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa korkeimman hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään kolmantenakymmenentenä (30) päivänä päätöksen antopäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Valituksen tulee olla perillä virka-aikana eli viimeistään klo 16.15. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Valituksen sisältö Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta, miltä kohdin muutosta haetaan, mitä muutoksia vaaditaan tehtäväksi ja millä perusteella muutosta vaaditaan.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituskirjelmä on valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitettava.

Valituksen liitteet Valituskirjelmään on liitettävä

- ympäristöministeriön päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiamiehen valtakirja
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo toimitettu viranomaiselle.

Valituksen toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Sen voi omalla vastuulla lähettää myös postitse, toimittaa lähetin välityksellä tai sähköpostilla. Valituskirjelmä on toimitettava niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä.

Muutoksenhakijalta peritään korkeimmassa hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 200 euroa (1024/2002). Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (701/1993) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Korkeimman hallinto-oikeuden
postiosoite: PL 180, 00131 Helsinki
käyntiosoite: Unioninkatu 16, 00130 Helsinki
puhelinvaihe: 010 36 40200
telekopio: 010 36 40382
sähköpostiosoite: korkein.hallinto-oikeus@om.fi

OIKAISUVAATIMUSOHJE

Jos maksuvelvollinen katsoo, että maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, hän voi vaatia siihen oikaisua ympäristöministeriöltä.

Oikaisuvaatimus on toimitettava ympäristöministeriölle (6) kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava

- oikaisua vaativan nimi, asuinpaikka ja postiosoite
- vaatimus maksun muuttamiseksi
- oikaisuvaatimuksen perustelut

Oikaisuvaatimus on oikaisuvaatimuksen tekijän tai oikaisuvaatimuksen muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan laatija on allekirjoittanut oikaisuvaatimuksen, siinä on mainittava myös laatijan nimi, asuinpaikka ja postiosoite.

Oikaisuvaatimukseen on liitettävä maksun määräämisen perusteena oleva asiakirja alkuperäisenä tai jäljennöksenä.

Omalla vastuullaan oikaisuvaatimuksen voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin oikaisuvaatimus on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Ympäristöministeriön postiosoite on PL 35, 00023 VALTIONEUVOSTO ja kirjaamon käyntiosoite Fabianinkatu 6 A, 00130 HELSINKI